
POPIS POLJOPRIVREDE U CRNOJ GORI 2010.

**METODOLOŠKO UPUTSTVO
ZA POPISIVANJE PORODIČNIH
POLJOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA**

(Uputstvo za učesnike u popisu)

Podgorica, 2010.

**METODOLOŠKO UPUTSTVO
ZA POPISIVANJE PORODIČNIH POLJOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA**

ISPRAVKE:

Str. 10

Tačka 9, prvi red, **treba da stoji:**
od 22. 06. do..

st. 14.

Tačka 7., četvrti red, **treba da stoji:**
Ugovaraču (umjesto državnom instrukturu)

Str. 21.

U podnaslovu „Žitarice“, pasus drugi, red 3 umjesto 19., **treba da stoji 20.**

Str. 26., u objašnjenju pitanja:

11. UKUPNO KORIŠĆENO POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE

u četvrtom redu odozgo **treba da stoji:**

Ukupno korišćeno poljoprivredno zemljište predstavlja zbir površina poljoprivrednog zemljišta na okućnici (pitanje 5. red 5.); oranici (pitanje 6. red 29.); površina vinograda (pitanje 7. red 4. kolona 6); voćnjaka (pitanje 8. red **18.** kolona 7; pitanje 8. red **19.**; pitanje 8. red **22.** kolona 7; pitanje 8. red **23.**; pitanje 8. red **28.** kolona 7 i pitanje 8. red **29.**); rasadnika (pitanje 9. red 5.), višegodišnjih livada i pašnjaka (pitanje 10. red 3. kolona 1; pitanje 10. red 3 kolona 2 i pitanje 10. red 3. kolona 3.

Str.28., u zadnjem pasusu **treba da stoji:**

Zbir površina od 1 do 13 upisuje se u red 14 kolona 1, 2 i **3** (ukupno povrće **na okućnici**, na otvorenom i u zaštićenom prostoru).

STR. 45., u podnaslovu:

Rad na drugim korisnim (profitabilnim) aktivnostima koje nijesu direktno povezane sa gazdinstvom preduzetnika (kolona 10), brisati riječ: preduzetnika

Predgovor

Osnovna koncepcija Popisa poljoprivrede (u daljem tekstu Popisa), organizacija i metodologija, zasnovana je na iskustvima zemalja u okruženju koje su sprovele Popis poljoprivrede i sopstvenim iskustvima iz ranije sprovedenih Popisa, kao i na metodologiji i preporukama svjetskog Popisa FAO 2010, vodeći računa o specifičnostima vezanim za Crnu Goru.

U zbirci „Metodoloških materijala“ Zavod za statistiku Crne Gore objavljuje Uputstvo za popisivanje porodičnih poljoprivrednih gazdinstava koje, zajedno sa Uputstvom za popisivanje poslovnih subjekata koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom, čini cjelinu metodologije Popisa.

Nacrt instrumenata za sprovođenje Popisa dat je na razmatranje radnim grupama (sastavljenim od predstavnika institucija koje su od značaja za kreiranje i vođenje poljoprivredne politike) na osnovu čijih sugestija i primjedbi je izgrađen i konačan instrumentarij, kao i na osnovu novih zakonskih okvira EU i FAO Preporuka 2010. Kao osnova za harmonizaciju sa EU su uzeti novi zakonski okviri koji se odnose na Popis poljoprivrede 2010. godine:

- *Regulativa (EC) broj 1166/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta po pitanju istraživanja strukture farmi i istraživanja metoda poljoprivredne proizvodnje, kojom se povlači regulativa savjeta (EEC) 571/88 za nadzor strukture farmi.*
- *Priručnik o implementaciji FSS i SAPM definicija*
- *Priručnik za tipologiju.*

Ovo Uputstvo je namijenjeno prvenstveno popisivačima kao i organizatorima, instruktorima i učesnicima u pripremi, sprovođenju i izvršavanju Popisa poljoprivrede, koji su dužni da se pridržavaju ovoga Uputstva u radu na poslovima Popisa koji su im povjereni, kako bi se dobili kvalitetni statistički podaci.

Podgorica, 2010.godine

D I R E K T O R
Radomir Đurović

Sadržaj

Predgovor	3
Sadržaj	5
I Opšti dio	
1. Cilj Popisa	7
2. Karakteristike Popisa poljoprivrede u Crnoj Gori u 2010	7
3. Značenje određenih pojmova koji se upotrebljavaju u ovom Uputstvu	8
4. Jedinice koje se popisuju – predmet Popisa	9
5. Jedinice koje se ne popisuju	9
6. Kritični momenat Popisa.....	9
7. Vrijeme i trajanje probnog Popisa i instrumenti za prikupljanje podataka	9
8. Mjesto popisivanja	10
9. Statistička kontrola obuhvata i kvaliteta podataka	10
10. Obaveze državnih i opštinskih instruktora i popisivača u sprovođenju Popisa na terenu	10
11. Zaštita podataka Popisa	11
II Rad popisivača	
1. Obaveze popisivača prije početka popisivanja	12
2. Način obraćanja građanima prilikom popisivanja	12
3. Lica od kojih treba tražiti podatke	12
4. Šta popisivač treba da utvrdi prije popunjavanja popisnih obrazaca	13
5. Redosled popunjavanja popisnih obrazaca	13
6. Način sređivanja popisnog materijala za predavanje	14
7. Predaja popisnog materijala	14
III Kontrolnik (Obrazac P-1)	
1. Popunjavanje spiska popisanih jedinica	15
2. Formiranje zbirnog reda.....	17
3. Dobijanje prvih rezultata.....	17
IV Upitnik za porodično poljoprivredno gazdinstvo - Obrazac P-2	
1. Identifikacioni podaci.....	18
2. Identifikacioni podaci nosioca gazdinstva.....	18
3. Podaci o sjedištu gazdinstva	19
4. Ukupno raspoloživo zemljište i ukupno pljoprivredno korišćeno zemljište	19
4.1. vlastito zemljište	20
4.2. zemljište uzeto u zakup.....	20
4.3. zemljište dato u zakup	20
4.4. ukupno raspoloživo zemljište (1+2-3)	20

5. Korišćene poljoprivredne površine na kojima se uzgajaju proizvodi ishranu članova gazdinstva (okućnice i/ili bašte)	20
6. Korišćene oranice.....	20
7. Vinogradi	23
8. Voćnjaci	24
9. Rasadnici	25
10. Višegodišnje livade i pašnjaci.....	26
11. Ukupno korišćeno poljoprivredno zemljište	26
12. Drugo neobrađeno poljoprivredno zemljište	26
13. Poljoprivredno neobrađeno u zarastanju	26
14. Šumsko zemljište.....	27
15. Neplodno zemljište	27
16. Ukupno raspoloživo zemljište	27
17. Lokacija zemljišta na gazdinstvu	27
18. Broj odvojenih dijelova korišćenog poljoprivrednog zemljišta.....	27
19. Površina na kojoj se gaje pečurke	28
20. Povrće jagode, cvijeće i ukrasno bilje.....	28
21. Međuusjev i podusjevi i dopunski usjevi	29
22. Navodnjavane površine.....	29
23. Upotreba sredstava za ishranu bilja	30
24. Upotreba sredstava za zaštitu bilja	31
25. Korišćeni metod oranja na obradivom zemljištu	31
26. Stoka prema vrstama i kategorijama	32
27. Tipovi (sistemi) stočarske proizvodnje.....	34
28. Gazdinstva u sistemu za identifikaciju i registraciju	35
29. Objekti za smještaj stoke i živine	35
30. Objekti za smještaj organskog đubriva	36
31. Ostali objekti gazdinstva	37
32. Organska poljoprivreda	37
33. Poljoprivredne usluge	38
34. Poljoprivredna mehanizacija i oprema gazdinstva	38
35. Stečeno poljoprivredno znanje nosioca gazdinstva	39
36. Evidencija prihoda i rashoda	39
37. Korišćenje poljoprivrednih proizvoda na gazdinstvu.....	40
38. Prodaja proizvedenih proizvoda na gazdinstvu.....	40
39. Pretežna djelatnost gazdinstva.....	40
40. Radna snaga na gazdinstvu	41
41. Povremeno i sezonski angažovana lica koja nijesu članovi gazdinstava	46
42. Potrošnja energenata u poljoprivrednom gazdinstvu.....	46
43. Druge korisne (profitabilne) aktivnosti	47
44. Očuvanje zemljišta	48
45. Ograde i živice	49
Tablela za preračunavanje lokalnih jedinica mjere u m²	50

Na osnovu člana 14 Zakona o sprovođenju Popisa poljoprivrede 2010. godine (objavljen u „Sl. list CG“, br.54/09, 14/10), Zavod za statistiku izdaje Metodologiju za popis poljoprivrede.

METODOLOŠKO UPUTSTVO ZA POPISIVANJE PORODIČNIH POLJOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA

I OPŠTI DIO

1. Cilj Popisa

Cilj popisa poljoprivrede je da se prikupe podaci o:

1. Zemljišnom fondu
2. Stočnom fondu
3. Poljoprivrednoj proizvodnji
4. Agrotehničkim mjerama
5. Objektima u gazdinstvu
6. Organskoj poljoprivredi
7. Poljoprivrednoj mehanizaciji i opremi
8. Licima koja obavljaju poljoprivrednu proizvodnju
9. Drugim korisnim aktivnostima vezanim za gazdinstvo.

Osnovni cilj Popisa je da se obezbijede tačni, sveobuhvatni i međunarodno uporedivi podaci o broju porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, površini ukupno korišćenog zemljišta u poljoprivredi, stočnom fondu po vrstama i kategorijama, agrotehničkim mjerama, poljoprivrednoj mehanizaciji i opremi i dr.

2. Karakteristike Popisa poljoprivrede u Crnoj Gori u 2010.

Univerzalnost - Popisom se obuhvata cijela teritorija zemlje, evidentiraju se adrese svih domaćinstava, a obuhvataju se sve popisne jedinice isključivo na teritoriji Crne Gore.

Individualno popisivanje - individualno će se popisati sve popisne jedinice, definisane kao predmet Popisa, odnosno za njih će biti popunjeni individualni popisni obrasci sa svim obilježjima, definisani kao sadržaj Popisa.

Istovremenost - popisaće se sve popisne jedinice u tačno određenom periodu, definisanom kao kritični momenat ili period snimanja.

Popis se zasniva na jedinstvenoj metodologiji, tj. jedinstvenim definicijama i klasifikacijama jedinica i njihovim obilježjima, kao i na jedinstvenoj programskoj obradi podataka i objavljivanju rezultata.

Zaštita podataka - zakonska obaveza svakog učesnika je da čuva povjerljivost prikupljenih podataka u saglasnosti sa Zakonom o sprovođenju Popisa poljoprivrede 2010. godine i Zakonom o statistici i statističkom sistemu Crne Gore.

3. Značenje određenih pojmova koji se upotrebljavaju u ovom Uputstvu

1. „Domaćinstvo“ je svaka porodična ili druga zajednica lica koja zajedno stanuju i zajedno troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba (stanovanje, ishrana i drugih) bez obzira da li se svi članovi domaćinstva nalaze u mjestu gdje je nastanjeno domaćinstvo ili neki od njih borave duže vrijeme u drugom naselju ili u stranoj državi zbog rada, školovanja ili drugih razloga. Pod domaćinstvom se podrazumjeva i domaćinstvo sastavljeno od samo jednog člana tj. samačko domaćinstvo, kao i *kolektivno domaćinstvo*, tj. domaćinstvo sastavljeno od lica koja žive u ustanovama za trajno zbrinjavanje djece i odraslih, u manastirima – samostanima i u bolnicama za smještaj neizlječivih bolesnika.

2. „Porodično poljoprivredno gazdinstvo“ predstavlja jedinstvenu tehničko-ekonomsku jedinicu sa jedinstvenom upravom, koja proizvodi poljoprivredne proizvode.

3. „Šuma“ predstavlja svaku površinu veću od 500 m² sa šumskim drvećem i služi za proizvodnju šumskih sortimenata ili ima zaštitnu ili posebnu namjenu.

4. „Ribnjak“ predstavlja ograničen, zatvoren prostor, u kome se uzgaja riba i koji može po želji da se puni i prazni vodom. Kao sastavni dio ribnjaka smatraju se i kanali kojima se dovodi i ispušta voda iz ribnjaka.

5. „Poljoprivredna proizvodnja“ predstavlja *uzgoj usjeva* (žitara, krompira, mahunarki za suvo zrno, duvana, krmnog bilja, povrća, cvijeća, ukrasnog bilja, sjemena, sadnog materijala, voća, vinove loze i gljiva); *uzgoj stoke, živine i ostalih životinja* (goveda, svinja, ovca, koza, konja, magaraca, mazgi, mula, živine, pčela, zečeva itd.), preradu sopstvenog *grožđa u vino i sopstvenih maslina u ulje*.

Poljoprivredna proizvodnja ne obuhvata ergele jahaćih konja, trkaćkih konja, konja za galopiranje (tj. zemljište korišćeno za treniranje trkaćkih konja), preradu poljoprivrednih proizvoda (isključujući preradu sopstvenog grožđa u vino i sopstvenih maslina u ulje), šumarstvo, lov, ribarstvo ili uzgoj ribe i obavljanje poljoprivrednih usluga za druge vlastitom mehanizacijom.

6. „Zemljišni fond“ predstavlja ukupnu poljoprivrednu površinu koja se po kategoriji korišćenja dijeli na: poljoprivredno zemljište na okućnici, oranice, vinogradi, voćnjaci, rasadnici, livade i pašnjaci.

7. „Stočni fond“ predstavlja broj stoke po vrstama i kategorijama.

8. „Agrotehničke mjere“ predstavljaju mjere koje se primjenjuju u poljoprivrednoj proizvodnji sa ciljem da se obezbijede optimalni uslovi za rast biljaka.

9. „Objekti u gazdinstvu“ predstavljaju građevinske konstrukcije od čvrstog materijala koji služe za smještaj stoke, živine, organskog đubriva, poljoprivrednih proizvoda, mašina i opreme i dr.

10. „Ribarstvo“ predstavlja korišćenje, upravljanje i zaštitu ribljeg fonda.

11. „Šumarstvo“ predstavlja gajanje, korišćenje i zaštitu šuma i šumskih kultura na površini pod šumama kao i pošumljavanje i rasadničku proizvodnju.

12. „Radna snaga koja učestvuje u poljoprivrednoj proizvodnji“ predstavlja sva lica koja su stalno ili povremeno angažovana na poslovima poljoprivredne proizvodnje, a mogu biti članovi domaćinstva ili ne.

13. „Poljoprivredna mehanizacija i oprema“ predstavlja sve mašine i alatke koje se koriste za primjenu agrotehničkih mjera.

14. „Popisni krug“ predstavlja dio teritorije formiran za potrebe Popisa koji najčešće obuhvata od 20 do 100 domaćinstava.

4. Jedinice koje se popisuju – predmet Popisa

Popisom su obuhvaćene slijedeće popisne jedinice:

- Porodična poljoprivredna gazdinstva bez obzira na zanimanje članova njihovih domaćinstava (poljoprivrednici ili nepoljoprivrednici) i mjesto gdje se nalaze (grad ili selo);
4.1. Porodično poljoprivredno gazdinstvo predstavlja jedinicu koja se popisuje, a koja je u vrijeme popisa koristila najmanje 1000 m² poljoprivrednog zemljišta ili manje od 1000 m² poljoprivrednog zemljišta, a posjedovala je:
 - **1 kravu i 1 tele ili 1 kravu i jedno june, ili**
 - **1 kravu i dva odrasla grla sitne stoke, ili**
 - **5 odraslih ovaca ili koza, ili**
 - **3 odrasle svinje, ili**
 - **4 odrasla grla ovaca ili koza ili svinja zajedno, ili**
 - **50 komada odrasle živine, ili**
 - **20 košnica pčela.**
- Izuzetak čine domaćinstva koja ne ispunjavaju uslove iz tačke 4.1., ako im je poljoprivredna proizvodnja jedini izvor prihoda, kao i domaćinstva koja se bave samo uzgojem pečurki u specijalizovanim objektima (podrumi, tuneli).

5. Jedinice koje se ne popisuju

Popisom se neće obuhvatiti domaćinstva koja ne zadovoljavaju utvrđene kriterijume iz tačke 4.1 ovog Uputstva. Neće se popisati ni domaćinstva koja posjeduju zemlju, ali je ne koriste ili su je u cjelosti iznajmili drugom domaćinstvu.

6. Kritični momenat Popisa

Podatke treba upisati u popisne obrasce prema stanju na dan 31.05.2010. u 24 časa tj. 01.06.2010. godine u 00 časova. Ovaj vremenski presjek zove se „kritični momenat Popisa“.

Na određena pitanja, u popisnom obrazcu P-2, upisaće se podaci za period od jedne godine prije sprovođenja Popisa, odnosno od 01.06.2009. do 31.05.2010. (pitanja 5, 6, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 kol. 3, 27, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44 i 45).

7. Vrijeme i trajanje Popisa i instrumenti za prikupljanje podataka

Da bi Popis mogao da se izvrši u propisanom roku, popisivanje (prikupljanje podataka) treba da počne 07.06.2010.god. u 7 sati ujutro, a da se završi najkasnije do 21.06.2010. godine.

Popisivanje vrše ovlašćeni popisivači intervjuom, upisujući podatke na štampanim obrascima.

Popunjavanje se vrši isključivo hemijskom olovkom plave boje.

Za popisivanje, odnosno za prikupljanje podataka, koriste se slijedeći popisni obrasci:

- obrazac **P-1** (Kontrolnik) služi za evidentiranje svih domaćinstava, identifikaciju gazdinstva i za pripremu pregleda prvih rezultata (broj domaćinstava, gazdinstava, zemljište i stoka),
- obrazac **P-2** se popunjava za sva porodična poljoprivredna gazdinstva definisana u tački 4.

8. Mjesto popisivanja

Jedinice Popisa se popisuju prema opštini u kojoj se nalaze.

Nosilac gazdinstva/domaćinstva se u Kontrolniku evidentira prema mjestu gdje se zatekao u vrijeme Popisa, a na upitnik se popisuje prema mjestu uobičajenog življenja.

Nosilac gazdinstva predstavlja lice koje je ekonomski odgovorno za rad na gazdinstvu i na čije ime gazdinstvo funkcionira, odnosno osoba koja preuzima rizike rada. Nosilac može da bude vlasnik gazdinstva, da ga uzme pod zakup na duži ili kraći period.

Identifikacioni podaci nosioca gazdinstva u upitniku mogu da budu isti ili različiti od kolone 3 (adresa) sa spiska popisnih jedinica u Kontrolniku.

9. Statistička kontrola obuhvata i kvaliteta podataka

Neposredno poslije završetka popisivanja, u periodu od 22. do 06.07.2010.godine sprovede se Postpopisno istraživanje ili kontrola obuhvata i kvaliteta podataka Popisa.

Kontrola kvaliteta podataka sprovede se na slučajno izabranim popisnim krugovima i opštinama, pri čemu će se izvršiti ponovno popisivanje na način kako je definisano u posebno pripremljenom Uputstvu o kontroli kvaliteta podataka i posebnim obrascima sa manjim brojem obilježja.

10. Obaveze državnih, opštinskih instruktora i popisivača u sprovođenju Popisa na terenu

Državni instruktori obavljaju slijedeće zadatke:

- rade u saglasnosti sa ovim Uputstvom i Uputstvom za organizaciju i sprovođenje popisa poljoprivrede;
- učestvuju u pripremi i sprovođenju instruktaže za opštinske instruktore i prisustvuju obuci popisivača;
- vrše kontrolu rada opštinskih instruktora i popisivača;
- redovno i neposredno prate sprovođenje Popisa i pružaju stručnu pomoć;
- svakodnevno informišu Zavod za statistiku o pripremama i toku sprovođenja Popisa;
- podnose detaljan izvještaj o svim fazama sprovođenja Popisa, o uočenim nepravilnostima i nejasnoćama vezanim za metodologiju popisivanja;
- vrše i druge poslove vezane za sprovođenje Popisa poljoprivrede.

Opštinski instruktori obavljaju slijedeće zadatke:

- rade u saglasnosti sa ovim Uputstvom i Uputstvom za organizaciju i sprovođenje popisa poljoprivrede, redovno informišu državnog instruktora o svom radu u toku popisivanja i drugim aktivnostima vezanim za sprovođenje Popisa;
- održavaju instruktažu za popisivače i osposobljavaju popisivače za pravilno popisivanje;
- vrše obilazak popisnog kruga neposredno pred Popis sa svim popisivačima koji su im dodijeljeni, kako bi obezbijedili obuhvat svih jedinica u popisnom krugu;
- izrađuju plan obilaska popisivača kao i rok do kojeg popisivač treba da završi popisivanje zavisno od veličine popisnog kruga i vremenskih prilika;

- neposredno prate popisivanje koje vrše popisivači, koordiniraju i organizuju njihov rad po popisnim krugovima za koje su zaduženi, redovno obilaze popisivače i sazivaju ih radi sukcesivnog pregleda do tada popunjenih obrazaca;
- kontrolišu popisni materijal i koordiniraju rad popisivača;
- predaju sređenu popisnu građu Ugovoraču, zajedno sa potrebnim izvještajem i učestvuju u izradi prvih rezultata za popisni krug;
- učestvuju kao kontrolori popisa, ako ih za to odredi Ugovarač i Zavoda za statistiku;
- vrše i druge poslove neposredno vezane za Popis.

Popisivači obavljaju slijedeće poslove:

- vrše neposredno popisivanje na terenu i obavezni su da popunjavaju popisne obrasce u saglasnosti sa Uputstvom za učesnike u Popisu poljoprivrede.

Stručnu pomoć pri izvršavanju Popisa popisivač može dobiti od opštinskog i državnog instruktora.

11. Zaštita podataka Popisa

Lični podaci koji se prikupljaju u Popisu predstavljaju povjerljive podatke i podliježu posebnoj zaštiti koja će biti obezbijedena u svim fazama realizacije Popisa (prikupljanje, kontrola, obrada i objavljivanje podataka) u saglasnosti sa odredbama Zakona o sprovođenju Popisa poljoprivrede („Sl. list CG”, br.54/09, 14/10), Zakona o statistici i statističkom sistemu (Službeni list RCG, br.69/05) i ovim Uputstvom.

Obaveze o zaštiti ličnih podataka se odnose na sva lica koja po bilo kom osnovu učestvuju u Popisu.

Prije početka popisivanja, popisivač je dužan da pokaže Ovlašćenje za popisivača (obrazac P-4) izdato od Zavoda za statistiku, zajedno sa ličnom kartom i da svako lice informiše o tome da:

- lični podaci koji se prikupljaju Popisom imaju status povjerljivih podataka zaštićenih zakonom i mogu se koristiti samo za statistička istraživanja;
- lični podaci prikupljeni Popisom neće se koristiti za donošenje bilo kakvih odluka u vezi sa licem na koje se odnose;
- objavljivanje rezultata Popisa biće na način koji će onemogućiti prepoznavanje lica na koje se odnose podaci;
- u toku Popisa i poslije biće preduzete propisane organizaciono-tehničke mjere za čuvanje i zaštitu popisne građe.

II RAD POPISIVAČA

1. Obaveze popisivača prije početka popisivanja

Popisivači obavljaju popisivanje u skladu sa Uputstvom za popisivanje porodičnih poljoprivrednih gazdinstava.

Prije početka popisivanja popisivač zajedno sa opštinskim instruktorom treba da obiđe granice svog popisnog kruga služeći se skicom i opisom granica popisnog kruga.

Ako prilikom obilaska ustanovi da ne može sa sigurnošću da odredi teren na kojem će vršiti popis, treba o tome da obavijesti državnog instruktora.

U ruralnim područjima popisivač će prilikom obilaska, na obrascu opisa popisnih krugova (KSK-4P) izvršiti izmjene tj. unijeti sve promjene vezane za opis granica popisnog kruga za koji je zadužen u dogovoru sa opštinskim i državnim instruktorom.

2. Način obraćanja građanima prilikom popisivanja

Popisivač, u toku posjete domaćinstvu **obavezan** je:

- da se predstavi i identifikuje, pokazujući Ovlašćenje za popisivača zajedno sa ličnom kartom;
- da objasni cilj svoje posjete;
- da ostvari dobru komunikaciju;
- da upozori građane da su obavezni da daju tačne podatke koji se traže u Popisu, a da je on kao i svi ostali učesnici dužan da čuva kao službenu tajnu sve prikupljene podatke i da će se podaci koristiti isključivo u statističke svrhe;
- da ne utiče na odgovore osobe koja daje podatke;
- da ne mijenja redosled pitanja u upitniku. Ako osoba ne razumije pitanje, treba ga ponoviti jasno i polako. Ako i poslije toga ne razumije pitanje, pitanje se može postaviti drugim riječima, pazeći da se ne izgubi smisao originalnog pitanja;
- da pročita pitanje sa svim ponuđenim modalitetima.

Popisivač treba da ima stalno u vidu, da uspjeh Popisa zavisi u velikoj mjeri od toga kako će uspjeti da objasni građanima pojedina pitanja, da bi oni mogli da daju pravilne odgovore.

3. Lica od kojih treba tražiti podatke

Odgovore na pitanja iz popisnih obrazaca, popisivač treba da traži od osobe koja je nosilac domaćinstva/gazdinstva.

U odsustvu nosioca gazdinstva odnosno domaćinstva podatke daje punoljetni član gazdinstava kojem su podaci najviše poznati.

Ukoliko popisivač nije u stanju da prilikom prve posjete u potpunosti obavi popisivanje on će zakazati vremenski period i dan kada će ponovo doći zbog završavanja popisivanja (popuniće i ostaviće Obavještenje o svom ponovnom dolasku obrazac P-11).

Ako u nekom stanu popisivač ne nađe nikoga, a od susjeda dobije obavještenje da stanari nijesu otputovali, popisivač je dužan da obilazi taj stan 3 puta.

4. Šta popisivač treba da utvrdi prije popunjavanja popisnih obrazaca

Popisivač, prije početka popunjavanja obrazaca u domaćinstvu/gazdinstvu, treba da kroz razgovor sa osobom koja mu daje podatke uspostavi dobru komunikaciju i da se detaljnije informiše o slijedećem:

- da li se domaćinstvo bavi poljoprivredom, odnosno da utvrdi da li je domaćinstvo jedinica Popisa kroz pitanja postavljena u Kontrolniku (o zemljišnom i stočnom fondu);
- gdje je locirano gazdinstvo, odnosno veći njegov dio (može se desiti da je lokacija gazdinstva različita od mjesta prebivališta nosioca gazdinstva);
- popisivač mora utvrditi stanuje li na toj adresi jedno ili više domaćinstava, slijedeći korak je utvrditi obavljaju li oni zajedno poljoprivrednu proizvodnju (zajednički koriste zemlju, opremu i radnu snagu) ili se svako domaćinstvo bavi poljoprivredom potpuno odvojeno od drugoga.

Ukoliko osoba koja daje podatke izjavi da na toj adresi stanuje više domaćinstava, a zajednički se bave poljoprivrednom proizvodnjom u Kontrolnik se upisuje kao jedno gazdinstvo. Mogući su slijedeći slučajevi:

- ukoliko samo jedno domaćinstvo koristi gazdinstvo, podaci za gazdinstvo se upisuju kod tog domaćinstva;
- ukoliko dva ili više domaćinstva koristi isto gazdinstvo i ta dva domaćinstva se nalaze na istoj adresi, podaci o gazdinstvu se popisuju kod domaćinstva u kojem živi lice koje je vlasnik većine gazdinstva (koje je ekonomski odgovorno za rad na gazdinstvu);
- ukoliko dva ili više domaćinstva koristi isto gazdinstvo i ta dva domaćinstva se nalaze na različitoj adresi, podaci o gazdinstvu se upisuju kod onog domaćinstva koje ima istu adresu kao i gazdinstvo koje se koristi;
- ukoliko dva ili više domaćinstva koristi isto gazdinstvo i ta dva domaćinstva se nalaze na različitoj adresi koja je ujedno i različita od adrese gazdinstva, napraviti dogovor (telefonski) sa nosiocima gazdinstva o tome kod kojeg domaćinstva će se upisati podaci o gazdinstvu.

5. Redosled popunjavanja popisnih obrazaca

Popisivač popunjava popisne obrasce slijedećim redosledom:

- 1. Nakon prijema popisnog materijala** (prije nego što počne sa popisivanjem u popisnom krugu za koji je zadužen) popisivač, na naslovnu stranu Kontrolnika, prepisuje sa fascikle naziv, šifru opštine i naseljenog mjesta, kao i redni broj popisnog kruga.
- 2. Prilikom popisivanja na terenu** prvo popunjava „spisak popisnih jedinica“ u Kontrolniku (P-1), odnosno kolone 2, 3, 4 za svako domaćinstvo u popisnom krugu.

3. Popisivač popunjava kolone 5-25 u Kontrolniku u slučaju da domaćinstvo posjeduje zemlju ili stoku.

U slučaju da domaćinstvo ne posjeduje zemlju ili stoku, kolone od 5-25 ostaju prazne.

4. Kolona 24 se popunjava za svako domaćinstvo koje ima manje od 1000 m² poljoprivrednog zemljišta i nema stoku, **ali mu je poljoprivredna proizvodnja jedini izvor prihoda** i za njega se popunjava obrazac P-2.

5. Nakon utvrđivanja postojanja popisne jedinice - poljoprivrednog gazdinstva (u skladu sa definicijom gazdinstva u tački 4) **u kolonu 25** popisivač upisuje redni broj gazdinstva po rastućem redu.

6. Nakon toga popisivač pristupa **popunjavanju obrasca P-2** za identifikovano gazdinstvo.

7. Kada u potpunosti završi sa popisivanjem u popisnom krugu, popisivač popunjava tabelu „Rezultati za popisni krug“ na zadnjoj strani Kontrolnika.

6. Način sređivanja popisnog materijala za predavanje

Nakon završetka popisivanja u svom popisnom krugu, popisivač je dužan da sav popisni materijal, uključujući skicu i opis granica popisnog kruga, ovlašćenje za popisivača i Uputstvo za popisivanje porodičnih poljoprivrednih gazdinstava razduži u terminu koji mu odredi opštinski instruktor.

Prilikom razduživanja materijal u fascikli treba da bude poređan slijedećim redosledom:

- Skica i opis granica popisnog kruga
- Ovlašćenje za popisivače (obrazac P-4)
- Metodološko uputstvo za popisivanje porodičnih poljoprivrednih gazdinstva (uputstvo za učesnike u popisu)
- Kontrolnik (obrazac P-1)
- Popunjeni važeći popisni obrasci (upitnik za porodično poljoprivredno gazdinstvo-obrazac P-2)
- Prazni obrasci
- Popunjeni nevažeći (poništeni) popisni obrasci.

Popisni materijal koji se razdužuje treba da sadrži onoliko obrazaca (popunjenih, nevažećih i nepopunjenih) sa koliko je popisivač zadužen. Ukoliko ne vrati sav popisni materijal kojim je zadužen, treba da dostavi pismeno obrazloženje.

7. Predaja popisnog materijala

Nakon sređivanja fascikle (prema prethodno navedenom redosledu) popisivač predaje popisni materijal opštinskom instruktoru, koji utvrđuje stanje obuhvata i kvaliteta popisnog materijala. Opštinski instruktor popunjava obrazac Plan obilaska popisivača i prijema popisne građe obrazac P-10 i tako sređen materijal dostavlja državnom instruktoru zajedno sa pripremljenim izvještajem.

III KONTROLNIK (OBRAZAC P-1)

Kontrolnik predstavlja obrazac za evidentiranje svih domaćinstava, indentifikaciju gazdinstava i pripremu prvih rezultata za popisni krug.

Za svaki popisni krug se popunjava po jedan Kontrolnik.

Ako je jedan popisivač određen da izvrši popis u dva ili više popisnih krugova, za svaki popisni krug vodiće jedan Kontrolnik.

Izuzetno, kada su za izvršenje popisa u jednom popisnom krugu određena dva ili više popisivača, svaki od njih će voditi poseban Kontrolnik, za onaj dio popisnog kruga koji mu je dodijeljen. U ovakvim slučajevima, pored kućica za upisivanje rednog broja popisnog kruga u opštini, na naslovnoj strani Kontrolnika stavlja se oznaka I dio, II dio itd., a redni broj u Spisku popisnih jedinica II dijela Kontrolnika počinje sa 201, redni broj domaćinstva 201, kao i redni broj gazdinstva 201.

Na prvu stranu Kontrolnika prepisuju se identifikacioni podaci sa tvrde fascikle koju je popisivač zadužio kako je opisano u poglavlju II (Rad popisivača) tačka 5. stav 1. (Redosled popunjavanja popisnih obrazaca).

1. POPUNJAVANJE SPISKA POPISNIH JEDINICA

Redni broj (kolona 1)

U kolonu 1 štampani su brojevi na mjestu jedinica. Ove brojeve popisivač dopunjuje potrebnim brojem cifara, koje dopisuje s lijeva, tako da se dobiju tekući brojevi od 1 do onog broja koliko redova ukupno popuni popisivač. Ukoliko u popisnom krugu ima više od 30 domaćinstava/gazdinstava nastavlja se popunjavanje na slijedećoj stranici Kontrolnika upisivanjem rastućeg rednog broja u kolonu 1.

Ovi redni brojevi se ne ispravljaju ni u slučaju kada popisivač treba da precrta pogrešno unijete podatke u jedan ili više redova.

Ime i prezime nosioca domaćinstva/gazdinstva (kolona 2)

Za svako domaćinstvo upisuje se ime i prezime osobe na koju se vodi domaćinstvo/gazdinstvo na osnovu izjave osobe koja daje podatke.

Za svaki poslovni subjekat koji se nalazi u prostorijama namijenjenim za stanovanje – upisuje se naziv poslovnog subjekta.

Ako je stan prazan upisuje se „prazan stan“.

Adresa (kolona 3)

U kolonu 3 upisuje se adresa na kojoj je zatečena osoba u vrijeme Popisa, adresa poslovnog subjekta ili adresa praznog stana.

Redni broj domaćinstva u popisnom krugu (kolona 4)

Za svako domaćinstvo u kolonu 4 upisuje se trocifreni redni broj domaćinstva. Za svako novo domaćinstvo u popisnom krugu koje se evidentira, dodaće se novi rastući broj. Ukoliko u koloni 2. istog reda nije evidentirano domaćinstvo, već prazan stan ili poslovni prostor, polja u koloni 4 ostaju prazna.

Ukupno raspoloživo zemljište (kolona 5)

Upisuje se površina zemljišta (ukupnog, poljoprivrednog korišćenog, poljoprivrednog nekorišćenog, šumskog i neplodnog) izražena u ha i m² za svako domaćinstvo koje posjeduje zemlju bez obzira da li je koristi ili ne i da li to domaćinstvo ima gazdinstvo. Ukupno raspoloživo zemljište predstavlja zbir površina zemljišta u vlasništvu, zemljišta uzetog u zakup umanjenog za površine date u zakup.

Ukupno korišćeno poljoprivredno zemljište (kolona 6)

Upisuje se površina korišćenog poljoprivrednog zemljišta (okućnice, oranice-uključujući ugare, vinogradi, voćnjaci, rasadnici, livade i pašnjaci). Ukupno korišćeno poljoprivredno zemljište predstavlja zbir površina poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu, poljoprivrednog zemljišta uzetog u zakup umanjenog za površine poljoprivrednog zemljišta koje su date u zakup.

Ukupno nekorišćeno poljoprivredno zemljište (kolona 7)

Upisuje se površina: poljoprivrednog zemljišta koje se ranije koristilo kao poljoprivredno, ali u referentnoj godini se ne koristi (iz ekonomskih, socijalnih i drugih razloga i nije uključeno u rotaciju kultura) i poljoprivrednog zemljišta u zarastanju.

Ukupno nekorišćeno poljoprivredno zemljište predstavlja zbir površina nekorišćenog poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu, nekorišćenog poljoprivrednog zemljišta uzetog u zakup umanjenog za površine nekorišćenog poljoprivrednog zemljišta koje su date u zakup.

Šumsko zemljište (kolona 8)

Upisuje se površina šumskog zemljišta.

Ukupno šumsko zemljište predstavlja zbir površina šumskog zemljišta u vlasništvu, šumskog zemljišta uzetog u zakup umanjenog za površine koje su date u zakup.

Neplodno zemljište (kolona 9)

Pod neplodnim zemljištem podrazumijevaju se površine na kojima se ne obavlja poljoprivredna proizvodnja, kao što su: površine pod zgradama (kuće, staje i drugi objekti gazdinstva), dvorištima, putevima, kamenolomima, pješčarama, neobraslim golim zemljištem, krš, ribnjaci, močvare, te površine pod kanalima i drugim vodenim površinama.

Ukupno neplodno zemljište predstavlja zbir površina neplodnog zemljišta u vlasništvu, neplodnog zemljišta uzetog u zakup umanjenog za površine koje su date u zakup.

Na pitanje da li gajite pečurke u **kolonu 10** upisuje se „X” za odgovor „DA”, a kolona 11 ostaje prazna.

Ukoliko je odgovor „NE” u **kolonu 11** upisuje se „X”, a kolona 10 ostaje prazna.

U kolone 12, 16, 18, 20, 22 i 23 (ukupan broj goveda, ovaca, koza, svinja, živine i košnica pčela) upisati ukupan broj goveda, ovaca, koza, svinja, živine i košnica pčela.

Kolona 13 (broj krava), 14 (broj junadi), 15 (broj teladi), 17 (broj odraslih ovaca), 19 (broj odraslih koza), 21 (broj odraslih svinja) - upisati broj navedenih kategorija krupne i sitne stoke koje domaćinstvo posjeduje. Podaci iz ovih kolona se koriste da bi se utvrdilo da li domaćinstvo odgovara definiciji poljoprivrednog gazdinstva.

U Kolonu 24 upisuje se „X” ukoliko domaćinstvo nema gazdinstvo, ali koristi manje od 1000 m² zemlje i nema stoku, a poljoprivredna proizvodnja je jedini izvor prihoda (definisano u tački 4, strana 9). Za to domaćinstvo popuniće se obrazac P-2

Porodično poljoprivredno gazdinstvo (kolona 25)

U kolonu 25 upisuje se trocifren redni broj:

1. Za svako domaćinstvo koje odgovara definiciji porodičnog poljoprivrednog gazdinstva (definicija navedena na zadnjoj strani Kontrolnika ili na strani broj 9 ovog uputstva);
2. Za domaćinstva koja ne ispunjavaju uslove za poljoprivredno gazdinstvo, a poljoprivredna proizvodnja im je jedini izvor prihoda.
3. Domaćinstva koja gaje pečurke u specijalizovanim objektima.

Za svako novo gazdinstvo koje se popisuje, dodaće se novi rastući broj. Ukoliko domaćinstvo ne odgovara definiciji porodičnog poljoprivrednog gazdinstva, polja u koloni 25 ostaju prazna. Redni broj gazdinstva može biti jednak ili različit od rednog broja domaćinstva iz kolone 4.

Ukoliko popisivač, prilikom popunjavanja „Spiska popisnih jedinica“ u Kontrolniku utvrdi da je napravio grešku, treba da precrta cijeli red, izuzev rednog broja u koloni 1.

2. FORMIRANJE ZBIRNOG REDA

Nakon završenog popisivanja u popisnom krugu, popisivač prebrojava (sabira) podatke po kolonama: (kolone 4, 5, 6, 7, 12, 16, 18, 20, 22, 23, 24 i 25) i broj (zbir) upisuje u poslednji red (zbir strane). Precrtani redovi ne ulaze u zbir.

Na kraju, popisivač sakuplja rezultate zbirnih jedinica sa svake strane iz „Spiska popisnih jedinica“ i upisuje u Tabelu „Rezultati za popisni krug“.

3. DOBIJANJE PRVIH REZULTATA

Tabela 1. Broj domaćinstava i gazdinstava

Broj domaćinstava u popisnom krugu dobija se sabiranjem zbira poslednjeg reda sa svake stranice „Spiska popisnih jedinica“ kolona 4. Zbir u koloni 4 dobija se prebrojavanjem redova koji su popunjeni, a nijesu precrtani.

Broj porodičnih poljoprivrednih gazdinstava u popisnom krugu dobija se kada se sabere zbir poslednjeg popunjenog reda sa svake stranice „Spiska popisnih jedinica“ kolona 25. Zbir u koloni 25 dobija se prebrojavanjem redova koji su popunjeni, a nijesu precrtani.

Broj domaćinstava u popisnom krugu koja su ispod granice za poljoprivredno gazdinstvo čiji je jedini izvor prihoda poljoprivreda, dobija se kada se sabere zbir poslednjeg popunjenog reda sa svake stranice „Spiska popisnih jedinica“ kolona 24. Zbir u koloni 24 dobija se prebrojavanjem redova koji su popunjeni, a nijesu precrtani.

Tabela 2. Zemljište i stoka

Površina ukupnog raspoloživog zemljišta, površina ukupnog korišćenog poljoprivrednog zemljišta i ukupnog poljoprivrednog nekorišćenog zemljišta, kao i ukupan broj goveda, ovaca, koza, svinja, živine, košnica pčela u popisnom krugu dobija se sabiranjem zbira poslednjeg popunjenog reda sa svake stranice „Spiska popisnih jedinica“ kolona 5, 6, 7, 12, 16, 18, 20, 22 i 23. Zbir u kolonama 5, 6, 7, 12, 16, 18, 20, 22 i 23 dobija se sabiranjem upisanih brojeva u redovima koji su popunjeni, a nijesu precrtani.

Ispravnost podataka u Kontrolniku svojeručno potpisuju: na prvoj strani popisivač i opštinski instruktor, a na zadnjoj strani državni instruktor.

IV UPITNIK ZA PORODIČNO POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO (OBRAZAC P-2)

Za svaki red u Kontrolniku gdje je evidentirana jedinica Popisa (popunjena kolona 25) popunjava se obrazac P-2.

Popisivač je dužan da popuni obrazac P-2 prema redosledu pitanja, a pri tom treba da vodi računa da ne preskoči nijedno pitanje.

Prilikom popunjavanja polja gdje se upisuje podatak o površini, zapremini ili broju, ispred podatka u prazna polja upisuju se nule (na pr. 0 4 7).

Polja gdje ne postoji podatak ostavljaju se prazna, odnosno ne upisuju se crte ili nule.

Nakon završetka popisa jednog gazdinstva, popisivač treba logično da provjeri obrazac (npr. podatak o navodnjavanoj površini treba da bude jednak ili manji od podatka o poljoprivrednom zemljištu). Treba provjeriti i druge logično povezane podatke (stoka - objekti za smještaj stoke, prerada poljoprivrednih proizvoda - objekti za smještaj poljoprivrednih proizvoda i slično).

Na prvoj i zadnjoj stranici obrasca P-2 potrebno je upisati tehničke podatke o intervjuu, kao što su datum popisivanja, vrijeme početka i kraja intervjua. Popisivač je obavezan upisati iste u obrazac, kao što je obavezan da se na kraju obrasca potpiše i zatraži potpis intervjuisanog. Ispravnost podataka svojeručno potpisuje opštinski instruktor na zadnjoj strani obrasca.

1. IDENTIFIKACIONI PODACI

opština

popisni krug

redni broj gazdinstva u popisnom krugu
(kolona 25 iz Kontrolnika)

Identifikacioni podaci o mjestu sprovođenja Popisa se upisuju na slijedeći način:

- **matični broj opštine i redni broj popisnog kruga** prenosi se sa naslovne strane Kontrolnika, odnosno sa fascikle.

- **redni broj gazdinstva** u okviru popisnog kruga prenosi se iz kolone 25 iz Kontrolnika.

2. IDENTIFIKACIONI PODACI NOSIOCA GAZDINSTVA (31.05.2010.)

a) Upisati prezime, ime jednog roditelja, ime i JMBG nosioca gazdinstva.

b) Upisati podatke o adresi: opština, naselje (mjesto), ulica i broj kao i telefon nosioca gazdinstva.

Ovi identifikacioni podaci odnose se na mjesto uobičajenog prebivališta nosioca gazdinstva.

Identifikacioni podaci nosioca gazdinstva (opština i naselje) mogu da budu isti ili različiti od identifikacionih podataka tamo gdje se sprovodi Popis (odnosno isti ili različiti od opštine i naselja sa naslovne strane Kontrolnika).

Ako nosilac gazdinstva nema telefonski broj ili ne želi dati podatak upisuje se „nema“ ili „ne želi“.

3. PODACI O SJEDIŠTU GAZDINSTVA (31.05.2010.)

Podaci o sjedištu porodičnog poljoprivrednog gazdinstva odnose se na opštinu i naselje gdje se nalazi sjedište porodičnog poljoprivrednog gazdinstva, odnosno njegov veći dio. Poljoprivredno gazdinstvo je locirano gdje se većina ili cijela poljoprivredna proizvodnja obavlja. To može biti poljoprivredna zgrada (npr. najveći objekat koji se koristi u poljoprivredne svrhe) ili drugi indentifikovani dio gazdinstva kao što su najvažnije parcele gazdinstva. U slučaju da nema poljoprivrednog objekta kome se može dodijeliti lokacija najvažnija parcela će se izabrati kao referentna tačka. Isto važi za poljoprivredna gazdinstva koja imaju zemlju u različitim mjestima.

U slučaju kada se cjelokupna poljoprivredna proizvodnja odvija u jednom mjestu upisuju se podaci o nazivu naseljenog mjesta i opštine gdje se nalazi cjelokupno poljoprivredno zemljište, stoka i objekti.

Ukoliko se poljoprivredno zemljište, stoka ili objekti nalaze u više naseljenih mjesta, individualni podaci poljoprivrednog gazdinstva se određuju prema izjavi nosioca gazdinstva ili prema tome gdje se nalazi veći dio poljoprivrednog gazdinstva, stoke ili objekata.

Važnost poljoprivredne parcele može se odrediti na slijedeći način: na osnovu inteziteta proizvodnje, veličine parcele i stalnih zasada (voće, plantaže bobičastog voća, vinograda i maslina). Veličina parcele može biti najjednostavniji indikator važnosti s obzirom da se ekonomska vrijednost ili parcela mogu promijeniti od jedne godine do druge u zavisnosti od zasnovanih usjeva i njihovih prinosa.

Mjesto stanovanja nosioca gazdinstva može se smatrati referentnim mjestom samo ako se nalazi unutar 5 kilometara (prave linije) od mjesta gdje se odvija glavni dio ili kompletna poljoprivredna proizvodnja gazdinstva.

4. UKUPNO RASPOLOŽIVO ZEMLJIŠTE (31.05.2010.)

Ukupno raspoloživo zemljište sastoji se od: poljoprivrednog (korišćeno i nekorišćeno), šumskog i neplodnog zemljišta. Ukupno raspoloživo zemljište gazdinstva je zemljište koje je u vlasništvu članova gazdinstva, kao i zemljište koje je u vlasništvu drugih, a gazdinstvo ga koristi, bez obzira na to da li je obrađeno ili ne. Upisuje se ono zemljište članova gazdinstva za koje u trenutku popisivanja postoji pravo na korišćenje bez obzira na to proizilaze li ta prava iz prava vlasništva, ugovornih odnosa (npr. koncesije, zakup) ili ostalih prava.

Zemljište u vlasništvu članova gazdinstva dato u zakup drugima ne uračunava se u ukupno raspoloživo zemljište već se upisuje kod osobe koja ga koristi bez obzira na to gdje se zemljište nalazi.

Površina zemljišta izražava se u hektarima (ha) i kvadratnim metrima (m²).

1 ha (hektar) = 100 ari = 10 000 m²

1 ar = 100 m²

10 ari = 1000 m²

Lokalne mjere za površinu (ralo, lakat, kosa i dr.) koje se upotrebljavaju na određenim područjima preračunavaju se pomoću „Tabele za preračunavanje lokalnih jedinica mjere u metre kvadratne“ (nalazi se na kraju uputstva) i podatak se upisuje u predviđena polja.

4.1. Vlastito zemljište

Upisuje se površina ukupnog zemljišta (poljoprivrednog - korišćenog i nekorišćenog, šumskog i neplodnog) u vlasništvu svih članova gazdinstva.

4.2. Zemljište uzeto u zakup

Upisuje se površina zemljišta koju gazdinstvo koristi, ali ono je u vlasništvu nekog drugog, predstavlja zbir poljoprivrednog (korišćenog i nekorišćenog), šumskog i neplodnog zemljišta. Zemljište je uzeto u zakup za novac, arendu, napolicu, besplatno i slično.

4.3. Zemljište dato u zakup

Upisuje se površina zemljišta koje je gazdinstvo dalo na korišćenje nekom drugom u zakup za novac, arendu, napolicu, besplatno i slično.

4.3.a) od toga dato u zakup samo poljoprivredno

Upisuje se površina poljoprivrednog zemljišta koje je gazdinstvo dalo na korišćenje nekom drugom.

4.4. Ukupno raspoloživo zemljište (4.1 + 4.2 - 4.3)

Upisuje se ukupno raspoloživo zemljište kojim gazdinstvo raspolaže ili koristi na dan 31.05.2010. koje predstavlja zbir površina vlastitog zemljišta i zemljišta uzetog u zakup, umanjeno za površinu zemljišta datog u zakup (4.1 + 4.2 - 4.3).

5. KORIŠĆENE POLJOPRIVREDNE POVRŠINE NA KOJIMA SE UZGAJAJU PROIZVODI ZA ISHRANU ČLANOVA GAZDINSTVA (OKUĆNICE I/ILI BAŠTE) (01.06.2009. - 31.05.2010.)

To su površine odvojene od ostalog poljoprivrednog zemljišta i nalaze se po pravilu oko kuće. Ove površine su određene za uzgoj usjeva (povrća, krompira, voća i vinove loze) namijenjenih za potrošnju u domaćinstvu i uglavnom nijesu namijenjeni za prodaju. Gazdinstvo samo povremeno prodaje višak proizvoda sa ovih površina. Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta na okućnici jednaka je zbiru površina 5.1; 5.2; 5.3 i 5.4. Ovdje nijesu uključene površine za odmor (parkovi, travnjaci) i površine koje se koriste za proizvodnju stočne hrane.

6. KORIŠĆENE ORANICE (01.06.2009. - 31.05.2010.)

Oranice su površine zemljišta koje se redovno obrađuju i usjevi siju/sade prema određenom redosledu (plodored). Plodored predstavlja redovnu i unaprijed određenu smjenu usjeva (sistem rotacije) u cilju efikasnijeg korišćenja zemljišta.

Na oranicama se gaje žitarice, industrijsko bilje, krompir, stočno bilje, povrtlarsko bilje, cvijeće, sjemenski materijal i rasad i ostalo bilje na oranicama. U površine na oranicama uračunavaju se i ugari. Ukoliko se na istoj površini u toku godine sije ili sadi više kultura (istovremeno ili jedno za drugim) površina se izračunava samo jednom pri čemu se upisuje samo podatak o glavnom usjevu.

Glavni usjev se određuje u slučaju kada se u toku godine na jednoj istoj površini gaji više usjeva istovremeno ili jedno za drugim. U tom slučaju, glavni usjev je onaj usjev sa najvećom proizvodnom vrijednošću.

Ukoliko se ne može odrediti glavni usjev prema visini vrijednosti proizvodnje, onda se kao glavni usjev određuje onaj koji je prisutan duži vremenski period.

Ugari i druge nezasijane oranice i bašte su površine koje su uključene u plodored, sa kojih se ne dobija prinos u toku godine (ugari), odnosno, koje iz određenih razloga (poplave, nedostatak vode i slično) nijesu zasijane. Ako se sa ovih površina ne dobijaju prinosi duže od 5 godina, popisuju se u drugo neobrađeno poljoprivredno zemljište.

Objašnjenja prema grupi usjeva:

Žitarice

Ovdje su uključene površine zasijane žitaricama za proizvodnju zrna, bez obzira da li je prinos zrna namijenjen za vlastite potrebe, prodaju, ishranu stoke ili za sjeme. Pod žitaricama za zrno podrazumijevaju se samo one koje se koriste za proizvodnju zrna.

Ne upisuje se površina pod žitaricama koje se žanju zelene za stočnu hranu (upisuju se u red 20 „ostalo krmno bilje za zelenu masu“).

Uključene su površine pod pšenicom, kukuruzom namijenjenim za silažu zrna sa ili bez dijelova klipa kukuruza, sa vlagom većom od 20% (isključujući kukuruz šećerac koji se upisuje u tabelu 19. „Povrće, jagode, cvijeće i ukrasno bilje“, red 12. „ostalo povrće“), pod ječmom (ozimi i jari), raži, ovsom, heljdom i ostalim žitaricama. Ostale žitarice su: proso, tritikale i dr.

Industrijske biljke (uključeno je sjeme uljarica, a isključeno sjeme i rasad za hmelj, duvan i ostale industrijske biljke)

Industrijske biljke namijenjene su za industrijsku preradu prije finalne upotrebe. Ovdje su uključeni: duvan, aromatično i ljekovito bilje i ostali industrijski usjevi.

Aromatično i ljekovito bilje obuhvata usjeve koji se koriste u parfimeriji, farmaciji i domaćinstvu npr. kamilica, bosiljak, lovor, mirođija, neven, lavanda, metvica, žalfija i dr.

Ostali industrijski usjevi obuhvataju nespomenuto industrijsko bilje kao npr. uljana repica, suncokret, soja i dr.

Krompir

Obuhvata rani, kasni i sjemenski krompir na oranicama, bez obzira da li je namijenjen za sopstvenu potrošnju, prodaju ili za ishranu stoke.

Krmno bilje

Upisuju se površine zasijane krmnim biljem koje se uzgaja u plodoredu na istoj površini zemljišta manje od 5 godina (jednogodišnje ili višegodišnje krmno bilje); bez obzira da li se koriste kao sijeno, silaža ili u svježem stanju.

Ovdje su uključene: stočna repa, ostalo korjenasto bilje i kupusnjače za stočnu ishranu, leguminozne biljke (lucerka, djeteline i travne smješe), kukuruz za zelenu masu i ostalo krmno bilje.

Ostalo krmno bilje obuhvata nespomenuto krmno bilje na pr. stočni grašak, sirak, grahorica i dr.

Povrće

Povrće gajeno na otvorenom za preradu (uključuje lubenicu, dinju i jagodu, a isključuje gajene pečurke)

Ovdje su uključene i površine pod toplim lejama i niskim tunelima (pokrivači od plastike položeni na zemlju, zemljište pod tkaninom ili tuneli nepristupačni ljudima).

Povrće gajeno na otvorenom za svježú upotrebu (uključuje lubenicu, dinju i jagodu, a isključuje gajene pečurke)

Ovdje su uključene i površine pod toplim lejama i niskim tunelima (pokrivači od plastike položeni na zemlju, zemljište pod tkaninom ili tuneli nepristupačni ljudima).

Povrće gajeno u zaštićenom prostoru (uključuje lubenicu, dinju i jagodu, a isključuje gajene pečurke)

Upisuje se površina usjeva u zaštićenom prostoru koji su cijeli ili veći period uzgoja pokriveni čvrstom ili mekom plastikom, staklom (plastenici ili staklenici) sa ugrađenim uobičajenim instalacijama (npr. uređaji za navodnjavanje, grijanje, provjetravanje). Isključuju se pokrivači od plastike položeni na zemlju, zemljište pod tkaninom ili tuneli nepristupačni ljudima.

Ako se ista površina pod staklom koristi više od jednog puta upisuje se samo jednom, kao i u slučaju višeetažnih staklenika.

Cvijeće i ukrasno bilje (isključujući rasadnike)

Cvijeće i ukrasno bilje na otvorenom (isključujući rasadnike) - upisuje se površina pod cvijećem i ukrasnim biljem na otvorenom kao i pod niskim, nepristupačnim zaštitnim pokrivačem (tope leje i niski tuneli).

Cvijeće i ukrasno bilje u zaštićenom prostoru (isključujući rasadnike) - upisuje se površina pod cvijećem i ukrasnim biljem u zaštićenom prostoru.

Proizvodnja sjemena i rasada (isključujući žita, krompir, leguminoze i uljana sjemena)

Površine na kojima se uzgaja sjeme i sadni materijal za prodaju, isključujući sjemena žita, krompira, leguminoza i uljana sjemena.

Sjeme i rasad za lične potrebe gazdinstva npr. rasad povrća, kupusa, zelene salate, kao i sjeme stočnog bilja upisuje se pod površinu kulture na koju se odnosi.

Ostalo bilje na oranicama

Ovdje se upisuju usjevi sa malim ekonomskim značajem, koji nijesu spomenuti u prethodnim stavkama. Treba da sadrži samo biljke koje se ne mogu klasifikovati ni pod jednom od navedenih stavki.

Ugari i ostale nezasijane oranice

Ugari i ostale nezasijane oranice su površine koje su uključene u plodored sa kojih se ne dobija prinos u toku godine, odnosno koje iz određenih razloga (poplave, nedostatak vode i slično) nijesu zasijane.

Ugar može biti:

- jalovi i crni (površine ostavljene na odmor bez preoravanja ili sa preoravanjem);
- zeleni (površine zasijane usjevima koji će biti zaorani u zelenom stanju u cilju đubrenja i poboljšavanja svojstava zemljišta)
- prelozi, parlozi i zaležaji su zemljišta koja se ne obrađuju više godina (do 5 godina) već se ostavljaju da se zatrave (zaparlože).

Ako se ove površine ne koriste više od 5 godina, popisuju se u drugo neobrađeno poljoprivredno zemljište (pitanje 12).

Zbir površina od 1-28 upisuje se u red 29 i čini ukupnu površinu korišćenih oranica.

Upisati udio obradivog zemljišta na kojem se ne primjenjuje plodored

Obradivo zemljište na kojem se gaje isti usjevi 3 ili više godina uzastopno, a koje nije dio planiranog plodoreda. Smjena usjeva/plodored je praksa u kojoj se vrši promjena godišnjih usjeva koji se uzgajaju na određenoj površini po planiranom redosledu u uzastopnim godinama tako da se usjevi iste vrste ne uzgajaju bez prekida na istom polju.

Isključuju se rasadnici površine pod staklenim ili drugim pristupačnim zaštitnim pokrivačem i stalni pašnjaci.

7. VINOGRADI (31.05.2010.)

Vinogradi - zasadi vinove loze namijenjeni za proizvodnju grožđa.

Plantažni vinogradi su površine pod vinovom lozom sa određenim razmakom između čokota, u kojima se može vršiti mehanizovana obrada i po pravilu se sprovode ostale agrotehničke mjere.

Vinske sorte su sorte loze čije je grožđe namijenjeno za proizvodnju vina i moraju pripadati vrsti *Vitis vinifera*.

Stone sorte su sorte vinove loze čije grožđe je namijenjeno za potrošnju u svježem stanju.

Grožđe je zdrav, zreo, prezreo, prosušen ili prirodno smrznut plod sorti vinove loze, namijenjen proizvodnji vina ili drugih proizvoda od grožđa i vina.

Vino je poljoprivredno-prehrambeni proizvod dobijen potpunom ili djelimičnom alkoholnom fermentacijom kljuka ili šire, od svježeg grožđa pogodnog za preradu u vino.

Vino sa kontrolisanim geografskim porijeklom mora da ispunjava slijedeće uslove:

- da je proizvedeno od proizvođača grožđa i proizvođača vina, koji je upisan u registar;
- da je proizvedeno od grožđa ubranog i prerađenog u određenom regionu;
- da prinos grožđa po jedinici površine (ha) ne prelazi granicu propisanu za pojedini region i kvalitetnu kategoriju vina;
- da vino potiče od grožđa sorti vinove loze utvrđenih rejonizacijom;
- da vino ima najmanji propisani sadržaj prirodnog alkohola i druge propisane parametre;
- da vino ima određeni fizičko-hemijski sastav i organoleptička svojstva karakteristična za proizvode sa tog područja.

Kategoriju kvaliteta vina s oznakom kontrolisanog geografskog porijekla određuje hemijski sastav i organoleptička (senzorna) svojstva vina.

Vina proizvedena u Crnoj Gori razvrstavaju se u slijedeće kategorije kvaliteta:

1. **stono vino** - vino proizvedeno od grožđa jedne ili više sorti vinove loze bez određenog geografskog porijekla;
2. **stono vino sa kontrolisanim geografskim porijeklom** - vino proizvedeno od grožđa jedne ili više sorti vinove loze ubranog i prerađenog u crnogorskom vinogradarskom području;
3. **kvalitetno vino** proizvedeno na određenom području:
 - **kvalitetno vino sa kontrolisanim geografskim porijeklom** - vino proizvedeno od grožđa jedne ili više sorti vinove loze sa izraženim kvalitetnim karakteristikama sa sortu ili sorte koje potiču sa jednog regiona ili manje teritorijalne jedinice
 - **vrhunsko vino sa kontrolisanim geografskim porijeklom** je vino proizvedeno od grožđa jedne ili više sorti vinove loze sa naročito izraženim kvalitetnim karakteristikama za sortu ili sorte koje potiču sa jednog regiona ili manje teritorijalne jedinice
 - **predikatno vino sa kontrolisanim geografskim porijeklom**, predikatna vina su vina posebnog kvaliteta koja se proizvode u izuzetno povoljnim uslovima sazrijevanja grožđa na čokotu, te u zavisnosti od postignutog stepena prezrelosti grožđa, vremenu berbe i prerade postižu izuzetan kvalitet.

Pod rednim brojevima 1, 2 i 3 upisuje se ukupan broj, broj čokota sposobnih za rod i površina na okućnici, ukupan broj i broj čokota sposobnih za rod na plantažama i površina plantaža. Pod rednim brojem 4 u kolonu 3 upisuje se ukupna površina na okućnici, a u kolonu 6 upisuje se ukupna površina plantaža.

U ukupan broj čokota vinove loze ubrajaju se svi čokoti vinove loze, bez obzira na starost. Rodni čokoti su čokoti koji su sposobni za rod, bez obzira da li su dali rod u toku godine. Ako gazdinstvo nema plantaže kolone 4, 5 i 6 ostaju prazne.

Ukupno pod lozom (red 4) predstavlja zbir redova 1, 2 i 3 u koloni 3 i 6.

8. VOĆNJACI (31.05.2010.)

Voćnjaci su poljoprivredne površine na kojima se gaje voćna stabla. Upisuje se ukupan broj i broj rodnih stabala.

Ukupan broj stabala predstavlja broj svih stabala, bez obzira na starost. Uključena su rodna stabla kao i mlada stabla koja još ne mogu dati rod, u ekstenzivnim i plantažnim voćnjacima.

Rodna stabla su stabla koja su sposobna dati rod, bez obzira na to da li su u posmatranom periodu dala rod ili ne, u ekstenzivnim i plantažnim voćnjacima.

Ekstenzivni (tradicionalni) voćnjaci su poluintenzivni ili ekstenzivni voćni zasadi. Uključena su stabla koja se nalaze u dvorištima, na okućnicama, međama, uz puteve i dr., kao i stabla u voćnjaku različitih voćnih vrsta. Površina ekstenzivnih voćnjaka upisuje se samo ako površina nije upisana kao livada i u slučaju ako je ekonomska vrijednost voćnjaka veća.

Plantažni voćnjaci su površine pod voćnim stablima sa određenim razmakom između redova i u redu, u njima se može vršiti mehanizovana obrada i po pravilu se sprovode ostale agrotehničke mjere. Obično su to veći zasadi voćnih stabala i bobičastog voća, namijenjeni pretežno za dalju distribuciju. Upisuje se površina plantažnih voćnjaka u ha i m².

Voćnjaci upisuje se broj stabala na okućnici, broj ekstenzivnih stabala, broj plantažnih stabala i ukupna površina plantaža za svaku navedenu voćnu vrstu od rednog broja 1-17.

Za bobičasto voće upisuje se samo ukupna površina plantaža.

Pod rednim brojem 18. „*Ukupno pod voćem*“ upisuje se zbir redova od 1-17 za svaku kolonu od 1-7.

Pod rednim brojem 19. „*Ukupna površina ekstenzivnih voćnjaka*“ upisuje se površina ekstenzivnih voćnjaka samo ako površina nije upisana kao livada ili dr.

Pod rednim brojevima 20 i 21 upisuje se broj stabala *maslina za ulje i konzum*, broj ekstenzivnih stabala, broj plantažnih stabala i ukupna površina plantaža.

Pod rednim brojem 22. „*Ukupno pod maslinama*“ upisuje se zbir redova 20 i 21 u kolone od 1-7.

Pod rednim brojem 23. „*Ukupna površina ekstenzivnih maslinjaka*“ upisuje se površina ekstenzivnih maslinjaka samo ako površina nije upisana kao livada ili dr.

Pod rednim brojevima od 24-27 upisuje se broj stabala *pomorandži, mandarina, limuna i ostalih cirtusa* na okućnici, broj ekstenzivnih stabala, broj plantažnih stabala i ukupna površina plantaža.

Pod rednim brojem 28. „*Ukupno pod citrusima*“ upisuje se zbir redova 24, 25, 26 i 27 za svaku kolonu od 1-7.

Pod rednim brojem 29. „*Ukupna površina ekstenzivnih citrusa*“ upisuje se površina ekstenzivnih citrusa samo ako površina nije upisana kao livada ili dr.

9. RASADNICI (31.05.2010.)

Rasadnici su površine zemljišta gdje se uzgajaju mlade drvenaste biljke namijenjene za kasnije presađivanje, a obuhvataju: voćne sadnice, sadnice vinove loze, sadnice ukrasnog bilja i sadnice šumskog drveća (isključeni rasadnici za potrebe gazdinstva unutar šume).

Ovdje su uključeni komercijalni rasadnici šumskog drveća, bilo u šumi ili izvan nje, kao i nekomercijalni rasadnici šumskog drveća koje gazdinstvo uzgaja za svoje potrebe izvan šumskog zemljišta. Rasadnici koje gazdinstvo uzgaja za svoje potrebe unutar šume uključeni su u šumsko zemljište.

Ukupna površina rasadnika - upisuje se zbir površina od 1- 4.

10. VIŠEGODIŠNJE LIVADE I PAŠNJACI (31.05.2010.)

Livade - zemljište koje se trajno (pet ili više godina) koristi za rast zelene stočne hrane, bilo zasijane ili samonikle i nije uključeno u plodored. Livade se koriste za ispašu, sijeno ili silažu. Popisuju se livade koje se redovno kose (koriste) u toku referentne godine.

Pašnjaci - zemljište koje se koristi za ispašu stoke. Uključeni su svi pašnjaci: intenzivni (nizinski) i ekstenzivni (brdsko-planinski). Popisuju se površine zemljišta koje se koriste za ispašu stoke makar jednom u toku vegetacijske godine.

U ove površine nijesu uključene površine zajedničkog zemljišta (katuni, komuni).

Livade i pašnjaci koji se nijesu koristili više od godinu dana upisuju se u pitanje 12 „*drugo neobrađeno poljoprivredno zemljište*” ili pitanje 13 „*poljoprivredno neobrađeno u zarastanju*”.

Na pitanje 10. „**Višegodišnje livade i pašnjaci**” pod rednim brojem 1. „*Jednom korišćene*” upisuju se površine livada i pašnjaka koje su jednom korišćenje u toku vegetacijske godine (samo košene i/ili samo pašene).

Pod rednim brojem 2. „*Više puta korišćene*” upisuju se površine livada i pašnjaka koje su više puta korišćene u toku vegetacijske godine (samo košene, samo pašene i košene i pašene).

Pod rednim brojem 3. „*Ukupno*” upisuje se zbir redova 1 i 2 za kolone 1, 2 i 3.

11. UKUPNO KORIŠĆENO POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE

Poljoprivredno korišćeno zemljište je zemljište koje se koristi za uzgoj poljoprivrednih kultura. Podaci se odnose na površinu ukupnog poljoprivrednog zemljišta koju koristi gazdinstvo na dan 31.05.2010.godine.

Ukupno korišćeno poljoprivredno zemljište predstavlja zbir površina poljoprivrednog zemljišta na okućnici (pitanje 5. red 5.), oranici (pitanje 6. red 29.), površina vinograda (pitanje 7. red 4. kolona 6), voćnjaka (pitanje 8. red 17. kolona 7, pitanje 8. red 18, pitanje 8. red 21. kolona 7, pitanje 8. red 22, pitanje 8. red 27. kolona 7 i pitanje 8. red 28), rasadnika (pitanje 9. red 5.), višegodišnjih livada i pašnjaka (pitanje 10. red 3. kolona 1, pitanje 10. red 3 kolona 2 i pitanje 10. red 3. kolona 3).

11.a) *Od toga uzeto u zakup poljoprivredno zemljište* – upisuje se površina poljoprivrednog zemljišta koju koristi gazdinstvo, ali ono je u vlasništvu nekog drugog. Zemljište je uzeto u zakup za novac, arendu, napolicu, besplatno i slično.

12. DRUGO NEOBRAĐENO POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE (31.05.2010.)

Poljoprivredno zemljište koje se ranije koristilo, a u referentnoj godini se ne koristi iz ekonomskih, socijalnih i drugih razloga (u ovu kategoriju se ne uključuje ugar).

12.a) *Od toga nekorišćeni pašnjaci i livade* – upisuje se površina pašnjaka (u vlasništvu ili uzete u zakup) koja se nije koristila u referentnom periodu.

13. POLJOPRIVREDNO NEOBRAĐENO ZEMLJIŠTE U ZARASTANJU (31.05.2010.)

Poljoprivredno neobrađeno zemljište u zarastanju je zemljište koje se ne koristi više godina, djelimično obraslo drvećem i šibljem, ali nije prešlo u drugu kategoriju zemljišta (šuma).

14. ŠUMSKO ZEMLJIŠTE (31.05.2010.)

Pod šumskim zemljištem podrazumijevju se površine obrasle šumskim drvećem i grmljem i rasadnici šumskog drveća u okviru šume za sopstvene potrebe gazdinstva, kao i šumski objekti, putevi i sl. Pod šumskim zemljištem podrazumijevaju se i površine pod vjetrozaštitnim pojasevima, kao i goleti u okviru šume.

15. NEPLODNO ZEMLJIŠTE (31.05.2010.)

Pod neplodnim zemljištem podrazumijevaju se površine na kojima se ne obavlja poljoprivredna proizvodnja kao što su: površine pod zgradama, dvorištima, putevima, kamenolomima, pješčarama, neobraslim golim zemljištem, kršem, ribnjacima, močvarama, kanalima i drugim vodenim površinama.

Površine pod neplodnim zemljištem po pravilu trebalo bi da ima svako gazdinstvo jer je tu uključena površina pod dvorištem na kojem je smještena kuća za stanovanje i objekti za smještaj stoke, živine i drugi objekti na gazdinstvu, bašte za odmor (parkovi i travnjaci) itd.

16. UKUPNO RASPOLOŽIVO ZEMLJIŠTE (31.05.2010.)

Ukupno raspoloživo zemljište predstavlja zbir površina ukupno korišćenog poljoprivrednog zemljišta (pitanje 11), drugo neobrađeno poljoprivredno zemljište (pitanje 12), poljoprivrednog neobrađenog zemljišta u zarastanju (pitanje 13), šumskog zemljišta (pitanje 14) i neplodnog zemljišta (pitanje 15). Ovaj podatak treba da je jednak pitanju 4. red 4.

17. LOKACIJA ZEMLJIŠTA NA GAZDINSTVU

Ukoliko gazdinstvo posjeduje/koristi zemljište samo u jednoj opštini podaci površina pojedinačnih kategorija zemljišta datih u redovima 1, 1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 2, 3, 4 i 5 upisuju se u kolonu 1.

Ukoliko gazdinstvo koristi zemljište locirano u više opština, površina pojedinačnih kategorija zemljišta datih u redovima 1, 1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 2, 3, 4 i 5 upisuje se u kolone 1 do 4 zavisno od broja opština u kojima posjeduje zemlju.

U kolonu 5 upisuje se zbir površina pojedinačnih kategorija zemljišta datih u redovima 1, 1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 2, 3, 4 i 5 ukupno za sve opštine (zbir kolona 1+2+3+4).

18. BROJ ODVOJENIH DIJELOVA KORIŠĆENOG POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA (31.05.2010.) (podatak se odnosi na pitanje 11)

Odgovor na ovo pitanje odnosi se na broj odvojenih dijelova korišćenog poljoprivrednog zemljišta (pitanje 11).

Odvojen dio je svaka površina poljoprivrednog zemljišta koju koristi gazdinstvo, okruženo tuđom površinom zemljišta, nezavisno da li se nalazi u naselju gdje je sjedište gazdinstva (podaci o sjedištu gazdinstva, pitanje 3) ili u drugom naselju u Crnoj Gori.

Odvojeni dio može da se sastoji od jedne ili više katastarskih parcela i na njemu se mogu nalaziti jedna ili više poljoprivrednih kultura (povrtlarskih usjeva, industrijskih kultura, voćnjaka, livada i drugo).

Poljoprivredno zemljište uzeto u zakup (pitanje 11.a) ukoliko se graniči sa zemljištem gazdinstva ne smatra se odvojenim (posebnim) dijelom. U suprotnom slučaju (ukoliko se ne graniči sa zemljištem gazdinstva), smatra se odvojenim dijelom poljoprivrednog zemljišta koje koristi gazdinstvo.

Ako se cjelokupno zemljište nalazi u jednom kompleksu, u kućicu se upisuje 01.

19. POVRŠINA NA KOJOJ SE GAJE PEČURKE (01.06.2009. - 31.05.2010.)

Kultivisane pečurke uzgajaju se u objektima koji su posebno pripremljeni za gajenje pečuraka kao i u podrumima, podzemnim prostorijama, tunelima i sl. Upisuje se stvarno korišćena površina za uzgoj (gređice, vrećice i sl.) koja se ili će se koristiti najmanje jednom tokom referentnog perioda od 12 mjeseci. Ukoliko se ista površina koristila više puta upisuje se samo jednom.

20. POVRĆE, JAGODE, CVIJEĆE I UKRASNO BILJE (01.06.2009. - 31.05.2010.)

Upisuje se površina na kojoj se uzgaja povrće, jagode, cvijeće i ukrasno bilje na okućnicama, otvorenom i pod zaštićenim prostorom, isključujući rasadnike. Upisuje se površina prema vrstama povrća navedenim u tabeli 20: paradajz, paprika, krastavac, grašak za svježe zrno, pasulj za suvo zrno, crni luk, bijeli luk, šargarepa, kupus, lubenice, dinje, ostalo povrće (brokula, blitva, kelj, ren i dr.), kao i jagode, cvijeće i ukrasno bilje i površine za proizvodnju sjemena i rasada.

Povrće ukupno, na **okućnici** pitanje 20.14. kol. 1 treba da je jednako pitanju 5. red 1.

Povrće ukupno, na **otvorenom** pitanje 20.14. kol.2 treba da je jednako zbiru pitanja 6. red 21 + pitanja 6. red 22. U površine na otvorenom uključene su tople leje i niski tuneli.

Povrće ukupno, u **zaštićenom prostoru** pitanje 20.14. kol.3 treba da je jednako pitanju 6. red 23. Ovdje su uključeni usjevi koji su za vrijeme cijelog perioda rasta ili za njegov najveći dio u stakleniku, pod fiksnim ili pokretnim visokim pokrivačem (staklo, tvrda ili fleksibilna plastika), **isključujući** pokrivače od plastike položene na zemlju, zemljište pod tkaninom ili tunele nepristupačne ljudima kao i pokretne ramove od stakla.

Zbir površina od 1 do 13 upisuje se u red 14 kolona 1 , 2 i 3(ukupno povrće na okućnici, na otvorenom i u zaštićenom prostoru).

Cvijeće i ukrasno bilje **na otvorenom** pitanje 20.15 kol. 2 treba da bude jednako pitanju 6.24 i cvijeće i ukrasno bilje **u zaštićenom prostoru** pitanje 20.15. kol. 3 treba da bude jednako pitanju 6.25.

Zbir pitanja proizvodnja sjemena i rasada (za tržište) na otvorenom pitanje 20.16 kol.2 i proizvodnja sjemena i rasada (za tržište) pitanje 20.16 kol.3 treba da je jednako pitanju 6.26.

21. MEĐUUSJEVI, PODUSJEVI I DOPUNSKI USJEVI ORANICA I BAŠTA (01.06.2009. - 31.05.2010.)

Međuusjevi i podusjevi nalaze se istovremeno na istoj površini zajedno sa glavnim usjevom, a dopunski usjev zauzima zemljište nakon prikupljanja glavnog usjeva.

Ove površine su prikazane u površinama glavnog usjeva i ne ulaze u površinu ukupno korišćenog poljoprivrednog zemljišta.

22. NAVODNJAVANE POVRŠINE (01.06.2009. - 31.05.2010.)

- **Navodnjavana površina** ukupno korišćeno poljoprivredno zemljište koje se može navodnjavati u referentnom periodu upotrebom opreme i količine vode koja je normalno raspoloživa na gazdinstvu, isključujući usjeve pod staklom ili drugim pristupačnim zaštitnim pokrivačem i okućnicama koje se skoro uvijek navodnjavaju. Ukoliko se površina navodnjava više puta tokom godine upisuje se samo jednom iako se na istoj površini gaji više od jednog usjeva tokom godine upisaće se površina najvažnijeg navodnjavanog usjeva. Ako se površine gazdinstva ne navodnjavaju, na ovo pitanje se ne daje odgovor.

Upisuju se podaci o:

- **najčešćem izvoru za navodnjavanje** prema grupama usjeva u redove od 1-11 kolona 1. Podatak se odnosi na izvor sa koga se dobija najveća količina vode za navodnjavanje površina (u slučaju da postoji više različitih izvora). Naime, gazdinstvo može da koristi jedan ili više izvora za navodnjavanje u zavisnosti od vremenskih uslova i dostupnosti izvora. Odgovor se daje upisivanjem brojeva 1, 2, 3 ili 4 u zavisnosti da li se radi o podzemnim, površinskim ili ostalim vodama.

1. Podzemne vode

U podzemne vode se ubrajaju vode: vjestačke (bunari–kopani ili bušeni) i prirodni podzemni izvori vode. Odgovor na ovo pitanje daje se ukoliko se koriste izvori na gazdinstvu ili blizu gazdinstva.

2. Površinske vode na gazdinstvu (sabrne vode koje se prikupljaju od atmosferskih padavina, bistjerne i sl.)

3. Površinske vode (potok, rijeka, jezero)

Pod površinskom vodom se podrazumijeva voda dobijena iz vodotoka ili voda prirodnih i vještačkih akumulacija.

4. Ostali (vodovod)

- **najčešćem načinu navodnjavanja** prema grupama usjeva od 1-11 u kolonu 2. Podaci se odnose na najčešći način navodnjavanja (u slučaju da se koristi više različitih načina navodnjavanja). Odgovor se daje upisivanjem broja 1, 2, ili 3 u odgovarajuću kućicu.

1. *Površinski* - navodnjavanje plavljenjem cijele površine ili kretanjem vode po brazdama između usjeva koji se navodnjavaju.

2. *Prskanjem* - navodnjavanje prskalicama (orošivači ili topovi pokretni ili nepokretni) za izbacivanje vode pod pritiskom, koja pada u obliku kiše na površinu koja se navodnjava.

3. *Sistem kap po kap* - predstavlja mrežu od cijevi ili crijeva, različite veličine i od različitog materijala. Voda se dovodi blizu korijena biljke isticanjem „kap po kap“ ili „mikrorasprskivačem“.

- **U kolonu 3 „površina navodnjavana u zadnjih 12 mjeseci“** u redove od 1-11 upisuje se navodnjavana površina prema grupama usjeva žitarice (isključujući kukuruz); kukuruz; industrijsko bilje; povrće; lubenica i jagode; krompir; vinogradi; cirtusi; maslinjaci; voćnjaci (uključujući bobičasto voće, a isključujući citruse i masline); livade i dr.).

Pod rednim brojem 12. „*Ukupna navodnjavana površina*“ upisuje se zbir redova od 1-11.

Pod rednim brojem 13. „*Količina vode utrošena za navodnjavanje u periodu od 01.06.2009. do 31.05.2010. (m³)*“ upisuje se količina vode koja je korišćena za navodnjavanje na gazdinstvu u referentnom periodu bez obzira na izvor.

Pod rednim brojem 14. „*Površina koja je opredijeljena za navodnjavanje*“ upisuje se površina na kojoj je postavljen sistem za navodnjavanje, bez obzira da li se koristi ili ne.

Pod rednim brojem 15. „*Prosječna površina navodnjavana u protekle 3 godine*“.

23. UPOTREBA SREDSTAVA ZA ISHRANU BILJA (01.06.2009. - 31.05.2010.)

1. Površina tretirana mineralnim đubrivima - upisuje se površina tretirana azotnim, fosfatnim, kalijumovim i miješanim đubrivom.

2. Površina tretirana organskim đubrivom u čvrstom stanju - upisuje se površina tretirana đubrivom organskog porijekla u čvrstom stanju, proizvedenog na gazdinstvu ili nabavljenog od drugih. U slučaju kada je jedna ista površina tretirana više puta upisuje samo jednom. Ukoliko se na istoj površini koristi i mineralno i organsko đubrivo, podatak treba da se odnosi na pretežno korišćeno đubrivo na toj površini.

3. Površina tretirana organskim đubrivom u tečnom stanju - upisuje se površina tretirana đubrivom organskog porijekla u tečnom stanju, proizvedenog na gazdinstvu ili nabavljenog od drugih.

4. Utrošene količene mineralnog đubriva - upisuje se količina utrošenog mineralnog đubriva u **t** i **kg**.

5. Utrošene količene organskog đubriva - upisuje se količina utrošenog organskog đubriva u **t** i **kg**.

6. Procenat ukupno proizvedenog čvrstog stajnjaka na gazdinstvu koji je isporučen sa gazdinstva - Upisuje se količina čvrstog stajnjaka prodatog ili na drugi način uklonjenog sa gazdinstva, procijenjena kao procenat ukupne količine čvrstog stajnjaka proizvedenog na gazdinstvu tokom referentne godine. Upisuje se čvrsti stajnjak koji je odvezen sa poljoprivrednog gazdinstva da bi se direktno koristio kao đubrivo na drugom poljoprivrednom gazdinstvu ili da bi se industrijski preradio.

7. Procenat ukupno proizvedenog tečnog stajnjaka na gazdinstvu koji je isporučen sa gazdinstva - Upisuje se količina tečnog stajnjaka prodatog ili na drugi način uklonjenog sa gazdinstva, procijenjena kao procenat ukupne količine tečnog stajnjaka proizvedenog na gazdinstvu tokom referentne godine. Upisuje se tečni stajnjak koji je odvezen sa poljoprivrednog gazdinstva da bi se direktno koristio kao đubrivo na drugom poljoprivrednom gazdinstvu ili da bi se industrijski preradio.

Isključuje se stajnjak proizveden tokom ispaše stoke.

24. UPOTREBA SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA (01.06.2009. - 31.05.2010.)

Upisuje se površina tretirana sredstvima za zaštitu bilja od korova, bolesti, štetnih insekata i životinja u referentnom periodu. U slučaju kada je jedna ista površina tretirana više puta upisuje se samo jednom. Ukoliko se na jednoj površini koriste različiti sredstva za zaštitu bilja, podatak o tretiranoj površini treba da se odnosi na pretežno korišćeno sredstvo.

- Herbicidi su pesticidi za uništavanje korova
- Fungicidi su pesticidi za uništavanje gljiva prouzrokovaca biljnih bolesti
- Insekticidi su pesticidi koji se koriste za uništavanje štetnih insekata
- Ostala sredstva za zaštitu bilja (rodenticidi su pesticidi za uništavanje glodara, moluskocidi su pesticidi za uništavanje štetnih puževa, akaricidi su pesticidi za uništavanje štetnih grinja)
- Biopesticidi su zaštitna sredstva biološkog porijekla (najčešće se koriste u organskoj proizvodnji)

25. KORIŠĆENI METOD ORANJA NA OBRADIVOM ZEMLJIŠTU (01.06.2009. - 31.05.2010.)

Upisuju se površine obradivog zemljišta koje se obrađuju u referentnoj godini između žetve i slijedeće sjetve/sadnje. *Uključuje se samo površina glavnih usjeva.* Površine korišćenih okućnica, stalnih usjeva i površine pod staklenicima i drugim zaštitnim materijalom se isključuju.

1. Tradicionalna obrada (oranje) - upisuje se površina na kojoj se primjenjuje tradicionalna obrada (oranje) u ha i m². Tradicionalna obrada podrazumijeva inverziju tla tanjirastim ili raonim plugom kao primarna obrada zemljišta, a nakon toga sprovodi se sekundarna obrada tanjirastom drljačom.

2. Konzervativna obrada (plitka obrada) - upisuje se površina na kojoj se primjenjuje konzervativna obrada u ha i m². Konzervativna obrada podrazumijeva obradu pri kojoj se ostavljaju biljni ostaci na površini radi zaštite tla od erozije i isušivanja.

Konzervativni metod obrade može uključiti slijedeće sisteme: *obrada traka ili zona* odnosi se na sistem gdje se pripremaju trake širine 5-20cm za sijanje dok ostalo tlo ostaje nedirnuto i pokriveno ostacima; *vertikalna obrada* odnosi se na sistem gdje se obradiva zemlja tretira mašinima ili oruđima koja ne prevrće zemljište i koja dovodi do malog sabijanja; grebenasta obrada podrazumijeva sistem grebena i brazdi. Grebeni mogu biti uski ili široki, a brazde paralelne sa grebenima ili napravljene sa blagim nagibom, zavisno od toga da li je cilj da se konzervira vlaga ili da se drenira višak vlage.

3. Bez obrade (direktna obrada) - upisuje se površina na kojoj nema obrade između žetve i sijanja. Direktna obrada podrazumijeva minimum obrade kod koje se usjevi siju direktno u tlo koje nije obrađeno nakon žetve usjeva.

26. STOKA PREMA VRSTAMA I KATEGORIJAMA (31.05.2010.)

Podaci o stoci prema vrstama i kategorijama upisuju se sa stanjem na dan 31.05.2010.godine.

Upisuju se sve vrste i kategorije stoke koje su se zatekle na gazdinstvu na dan 31.05.2010. (ukupan broj stoke kolona 1, od toga nije u vlasništvu kolona 2 i broj stoke na ispaši na zajedničkom zemljištu – katun, komun kolona 3) u periodu od 01.06.2009. - 31.05.2010.

Konji

Upisuje se ukupan broj konja (ždrebadi, kobila i ždrebica, pastuva i kastriranih konja bez obzira na njihov pol, starost i namjenu čuvanja).

Magarci, mazge i mule

Upisuje se ukupan broj magaraca, mazgi i mula ukupno bez obzira na njihov pol, starost i namjenu čuvanja.

Goveda do 1 godine

Mlada goveda muškog i ženskog pola (telad i junad) starosti manje od jedne godine bez obzira na namjenu čuvanja. Popisuju se po polu (muška i ženska grla).

Goveda od 1 – 2 godine

Goveda u dobi od 1 ali manje od 2 godine popisuju se prema polu i namjeni (muška grla i ženska grla za tovljenje i ženska grla za priplod). Isključuju se ženska goveda koja su se već telila.

Goveda 2 i više godina

Goveda stara 2 i više godina popisuju se prema polu i namjeni (ženska grla - junice, steone junice, krave za mužu, ostale krave, muška grla - bikovi i volovi).

Junice su goveda ženskog pola, stara 2 i više godina, koja se kondiciono pripremaju za prvo osjemnjavanje.

Steone junice su goveda ženskog pola, stara 2 i više godina, od kojih se očekuje prvi podmladak.

Krave za mužu su krave koje su se već telile (uključujući i ona u dobi manje od dvije godine) i koje se zbog svoje vrste/pasmine ili posebnih kvaliteta isključivo drže za proizvodnju mlijeka za ljudske potrebe ili za proizvodnju mliječnih proizvoda. Tu se ubrajaju i steone krave koje trenutno nijesu za mužu i izabrane krave za mužu koje su isključene iz proizvodnje mlijeka radi klanja bilo da su ili nijesu utovljene između zadnje laktacije i klanja.

Ostale krave su ženska grla goveda koja u se već telila i koja se zbog svoje vrste/pasmine ili posebnih kvaliteta čuvaju isključivo ili uglavnom za uzgoj teladi, a čije mlijeko nije namijenjeno ljudskoj potrošnji ili proizvodnji mliječnih proizvoda. Tu se ubrajaju i krave koje kada se otele koriste se za rad i izlučene krave namijenjene za klanje bilo da su utovljene ili ne prije klanja.

Muška grla (bikovi i volovi)

Bikovi su muška grla za priplod stara dvije i više godina.

Volovi su muška kastrirana grla, stara dvije i više godine, koja se koriste za rad.

Goveda ukupno – upisuje se zbir redova od 3 do 12.

Ovce

Ovce se popisuju prema starosti i namjeni (jagnjad i šilježad, ovce za mužu, druge ovce za priplod i ovnovi i jalove ovce).

Jagnjad i šilježad su mlade ovce oba pola, do jedne godine starosti.

Ovce za mužu su ženska grla stara godinu i više koja su se ojagnjila i koriste se za proizvodnju mlijeka za ljudske potrebe ili za proizvodnju mliječnih proizvoda.

Druge ovce za priplod su ovce koje se čuvaju uglavnom za uzgoj jagnjadi, a čije mlijeko nije namijenjeno za ljudske potrebe ili za proizvodnju mliječnih proizvoda. Ovdje su uključuju i prvi put pripuštena jagnjad.

Ovnovi i druge ovce – upisuje se podatak za muška grla i ženska grla koja su isključena iz priploda (jalove ovce) i izlučene ovce. Tu se uključuju ovce za klanje koje su se već ojagnjile.

Ovce, ukupno – upisuje se zbir redova od 14 - 17.

Koze

Koze se popisuju prema starosti i namjeni (jarad, koze za priplod za mužu, koze za priplod druge i jarčevi i jalove koze).

Jarad su mlade koze oba pola, do 1 godine starosti.

Koze za mužu su ženska grla za priplod stara godinu i više, koje su se već okozile i koriste se za proizvodnju mlijeka za ljudske potrebe ili za proizvodnju mliječnih proizvoda.

Druge koze za priplod su koze koje se čuvaju uglavnom za uzgoj jaradi, a čije mlijeko nije namijenjeno za ljudske potrebe ili za proizvodnju mliječnih proizvoda. Ovdje se uključuju i prvi put pripuštena jarad.

Jarčevi i jalove koze – upisuje se podatak za muška grla i ženska grla koja su isključena iz priploda (jalove koze) i izlučene koze. Tu se ubrajaju i koze za klanje koje su se već okozile.

Koze, ukupno-upisuje se zbir redova od 19-22.

Svinje

Svinje se popisuju prema težini i namjeni. Podaci se prikupljaju o prasadima do 19 kg svinjama od 20 do 49 kg, svinjama za tovljenje 50-79 kg, svinjama za tovljenje 80-110 kg i preko 110 kg - isključuju se suprasne nazimice, suprasne krmače, ostale krmače i nerasti.

Suprasne nazimice su odabrana mlada ženska grla za priplod koja su prvi put pripuštena i od kojih se očekuje prvi podmladak.

Suprasne krmače su mlada ženska grla za priplod koja su se prasila bar jednom.

U ostale krmače ubrajaju se krmače koje se tove pred klanje.

Nerasti su muška grla za priplod. Tu se ne ubrajaju nerasti koji se tove pred klanje.

Svinje, ukupno – upisuje se zbir redova od 24 – 32.

Živina

Živina se popisuje prema vrsti i namjeni, polu i starosti.

Brojleri su pilad namijenjena za tov.

Nosilje su sve kokoške koje su počele da nose jaja, bez obzira da li su jaja za konzumnu upotrebu ili nasad. Tu se uključuju pilići, prije nego dostignu zrelost nosilje, ukoliko su određeni za nosilje, stare kokoške nosilje (namijenjene za klanje) i rasplodni pjetlovi za nosilice.

Guske i ćurke upisuje se ukupan broj bez obzira na starost, pol i namjenu.

Ostala živina, odnosi se na patke, prepelice, fazane, biserke, golubovi i drugo, bez obzira na starost, pol i namjenu.

Živina, ukupno - upisuje se zbir redova od 34 do 38.

Košnice pčela, ukupno

Popisuju se sve košnice pčela gazdinstva, bez obzira na način uzgoja (sa pokretnim i nepokretnim saćem) u kojima postoji pčelinje društvo.

Zečevi

Popisuju se ženska grla za rasplod – ženke zečeva za uzgoj kunića radi mesa i koje su se okotile.

Pitanje 26 red 42 upisuje se broj dana ispaše na zajedničkom zemljištu (katun, komun), **na pitanje 26 red 43** upisuje se broj dana ispaše na vlastitom ili zakupljenom zemljištu.

27. TIPOVI (SISTEMI) STOČARSKE PROIZVODNJE (01.06.2009. - 31.05.2010.)

1. Polunomadski način gajenja stoke odnosi se na gazdinstva koja imaju stalno mjesto boravka - življenja, odlaze sa stokom na nekoliko mjeseci na drugo odredište (katuni), što je uslovljeno sezonom. Alternativno se na tim odredištima uspostavljaju privremena naselja, tj. podižu privremeni objekti za boravak i gaje se razni usjevi kao dodatni izvor hrane.

2. Stacionarni sistem gajenja stoke odnosi se na gazdinstva koja imaju stalno mjesto boravaka - življenja i podrazumjeva štalski način gajenja, odnosno ishrane, kao i kombinovano korišćenje raspoloživih površina za usjeve i potom za pašu ili u našem slučaju za skidanje otkosa sijena, a potom paša.

28. GAZDINSTVA U SISTEMU ZA IDENTIFIKACIJU I REGISTRACIJU (31.05.2010.)

U red 1 i 2 upisuje se registarski broj gazdinstva, dodijeljen od strane Veterinarske uprave u sistemu za identifikaciju i registraciju (za uzgoj krupne i sitne stoke), ukoliko se odgovori sa „da“ na pitanje da li je gazdinstvo registrovano u sistemu za identifikaciju i registraciju.

Registarski broj gazdinstva sastoji se od 7 cifara i nalazi se u lijevom uglu pasoša kao što je prikazano na slici.

Pasoš za goveče

Ime: (Država: Hrvatska) **Petar Petrović**
Vilusi bb
81423 Vilusi

Broj registracije: **ME 10000113**

Broj gazdinstva (redne): **1002001**

Broj stajbe: 10000106
Datum izdavanja: 01.12.2007
M: 2, A: SM

Podaci o gazdinstvu:

Redni broj	Država	Adresa	Broj gazdinstva	Datum	Potpis
1	Petar Petrović	Vilusi bb 81423 Vilusi	1002001	01.12.2007.	P. Petrović
2					
3					
4					
5					

Model pasoša za goveda

29. OBJEKTI ZA SMJEŠTAJ STOKE I ŽIVINE (31.05.2010.)

Objekat poljoprivrednog gazdinstva je svaki samostalni građevinski objekat koji ima četiri stalna zida, koji su pokriveni krovom, sa jednim ili više ulaza.

Kao objekat poljoprivrednog gazdinstva ne smatraju se objekti koji su izgrađeni od slabog materijala (pletar, daska i drugo).

Ne popisuju se podrumi i tavani bez obzira što se mogu koristiti za smještaj poljoprivrednih i drugih proizvoda, osim ako nijesu specijalno izgrađeni za tu namjenu (vinski podrumi i sl.). U slučaju da se koristi veći broj objekata sa istom namjenom, njihov broj i površina iskazuju se zbirno.

Svi poljoprivredni objekti upisuju se sa stanjem na dan 31.05.2010. osim objekata za uzgoj gljiva, koji se upisuju ukoliko su se koristili barem jednom u periodu od 01.06.2009. - 31.05.2010.

Prema namjeni, objekti poljoprivrednog gazdinstva grupišu se na *objekte za smještaj stoke i živine, objekte za smještaj organskog đubriva i ostali objekti gazdinstva.*

Upisuju se samo objekti koji se koriste u referentnoj godini (objekti za smještaj goveda sa podnom rešetkom, objekti za smještaj goveda bez podne rešetke, za smještaj sitne stoke, za smještaj svinja sa podnom rešetkom, za smještaj svinja bez podne rešetke, živinarnici sa sistemom uzgoja kokošaka nosilja u kavezu, živinarnici sa podnim sistemom uzgoja kokošaka, živinarnici za proizvodnju tovnih pilića i višenamjenski objekti). Kao višenamjenski objekti za smještaj stoke i živine smatraju se svi objekti poljoprivrednog gazdinstva koji su namijenjeni **za smještaj krupne stoke (konji i goveda) i sitne stoke (ovce, koze i svinje), živine i drugih vrsta.**

Broj – objekata sa istom namjenom. U predviđeno polje upisuje se „1” ako postoji jedan objekat, za dva objekta sa istom namjenom upisuje se „2” itd.

Od toga sa starošću od 20 godina – upisuje se broj objekata sa starošću do 20 godina. U predviđeno polje upisuje se „1” ako postoji jedan objekat sa starošću do 20 godina, za dva objekta sa starošću od 20 godina upisuje se „2” itd. Ukoliko je objekat stariji od 20 godina, ali su na njemu pravljene kompletne rekonstrukcije i/ili dogradnje, on se smatra objektom starijim od 20 godina.

Ukupna površina (m²) – upisuje se podatak o korisnoj površini objekta koja se izračunava kao zbir korisnih površina svih dijelova objekta, izmjerenih sa unutrašnje strane zida. Podatak o površini se izražava u m².

Kod poljoprivrednih objekata, kao što su svinjci, kokošinjci, konjušnice i štale za goveda i drugo, računa se samo površina pod krovom, ali ne i ograđeni prostor (ispusti) koji nijesu pod krovom. Površina dva ili više objekata iste namjene se izražava zbirno.

30. OBJEKTI ZA SMJEŠTAJ ORGANSKOG ĐUBRIVA (31.05.2010.)

Kao objekti za smještaj organskog đubriva smatraju se objekti gazdinstva (otkriveni ili natkriveni) koji su namijenjeni za smještaj čvrstog i tečnog organskog đubriva, bez obzira da li je dobijeno od životinja koje se uzgajaju na gazdinstvu ili je nabavljeno od drugih.

Skladišni prostor za stajsko đubrivo koji imaju nepropusni pod sa kanalom za oticanje, sa ili bez krova. Stajsko đubrivo je izlučina (sa ili bez stelje) domaćih životinja koja vjerovatno uključuje malu količinu urina. Obično je to pravougaona, trouglasta ili četvrtasta konstrukcija sa betonskim podom i sa zidovima od armiranog betona ili drvene građe. Pod je nakošen u pravcu otvorene strane konstrukcije gdje curi ili se odvodi (tečna fekalija) tečnost iz skladištenog čvrstog stajnjaka i skuplja u kanal i posebno skladišti. Ne evidentiraju se skladišteni prostori koji se nijesu koristili u referentnoj godini. *Isključuju se gomile čvrstog stajnjaka koje se nalaze na otvorenom prostoru prije razbacivanja.*

Upisuje se površina/zapremina objekata (kolona 1) i za pitanje „natkriven” zaokružuje se ponuđeni modalitet 1 za odgovor „DA” kolona 2 i 0 za odgovor „NE” kolona 3.

31. OSTALI OBJEKTI GAZDINSTVA (31.05.2010.)

Podaci se prikupljaju za sve druge objekte koji nijesu obuhvaćeni prethodnim pitanjima. Prikupljaju se podaci o broju (kolona1), starosti (kolona2) i ukupnoj površini (kolona3) za:

1. *Objekte za smještaj poljoprivrednih proizvoda* (služe za skladištenje poljoprivrednih proizvoda proizvedenih na gazdinstvu - krompir, jabuke, sir i dr.)
2. *Objekte za smještaj ostalih proizvoda* (služe za smještaj nepoljoprivrednih proizvoda, proizvoda proizvedenih na gazdinstvu - drvo, šumski proizvodi, konzumna riba i dr.)
3. *Objekte za smještaj poljoprivrednih mašina i opreme* (popisuju se objekti koji služe za smještaj i popravku poljoprivrednih mašina i opreme)
4. *Ribnjake* (popisuju se svi ribnjaci koji služe za mriješćenje i uzgoj konzumne ribe i podmlatka)
5. *Staklenike* (popisuju se svi staklenici koji mogu, ali ne moraju, da imaju ugrađene uobičajene instalacije - uređaj za provjetravanje, navodnjavanje, grijanje i sl.)
6. *Plastenike* (popisuju se svi platenici koji mogu, ali ne moraju, da imaju ugrađene uobičajene instalacije uređaj za provjetravanje, navodnjavanje, grijanje i sl.)
7. *Objekte za proizvodnju pečurki* - ovi objekti su namijenjeni ili adaptirani za proizvodnju pečurki. Upisuje se stvarna površina objekata koji su korišćeni u referentnom periodu.

32. ORGANSKA POLJOPRIVREDA (31.05.2010.)

Organska poljoprivredna proizvodnja mora se obavljati prema posebnim zakonskim propisima, tako da su parcele poljoprivrednog zemljišta, lokacije proizvodnje i skladištenja jasno odvojeni od jedinice koja ne proizvodi prema pravilima organske poljoprivredne proizvodnje.

1. **Sertifikovana površina zemljišta za organsku proizvodnju** - odnosi se na stanje dana 31.05.2010.godine, a površina se izražava u hektarima (ha) i metrima kvadratnim (m²). Podaci se odnose na gazdinstva koja imaju sertifikovanu organsku proizvodnju na sertifikovanoj površini i upisuje se površina.
2. **Sertifikovana organska proizvodnja u stočarstvu** - ukoliko je odgovor „da“ zaokružuje se „1“, a u slučaju da je odgovor „ne“ zaokružuje se „0“. Podaci se odnose na gazdinstva koja imaju sertifikovanu organsku proizvodnju.
3. **Površina zemljišta u prelaznom periodu (u pripremi)** - odnosi se na stanje dana 31.05.2010.godine, a površina se izražava u ha i m². Podaci se odnose na ona gazdinstva koja se nalaze u procesu prilagođavanja, odnosno nalaze se u prelaznom periodu za organsku poljoprivrednu proizvodnju i koja još ne posjeduju sertifikat (potvrdu) za obavljanje navedene proizvodnje.

33. POLJOPRIVREDNE USLUGE (u periodu od 3 godine)

U određenim fazama poljoprivredne proizvodnje, u slučaju potrebe, gazdinstva koriste usluge drugih gazdinstava, osoba ili poslovnih subjekata:

1. *Usluge savjetodavnih službi* (stručni savjeti o kvalitetnom obavljanju proizvodnje)
2. *Usluge u proizvodnji bilja* (obrada tla, đubrenje, tretman zaštitnim sredstvima)
3. *Usluge u stočarskoj proizvodnji* (ispaša, prihranjivanje)
4. *Usluge udruženja proizvođača* (prodaja stočne hrane, nabavka mehanizacije)
5. *Usluge bankarskog sektora* (korisnici poljoprivrednih kredita)
6. *Premije u stočarstvu* (direktna plaćanja)
7. *Premije u biljnoj proizvodnji* (direktna plaćanja)
8. *Podršku investicijama u poljoprivredi kroz mjere ruralnog razvoja* (poljoprivredna oprema i mehanizacija, investicija u stočarstvu, podizanje višegodišnjih zasada, izgradnja i opremanje zaštićenih prostora, mjere poboljšanja kvaliteta zemljišta uključeno i navodnjavanje, prerada, čuvanje i pakovanje biljnih i životinjskih proizvoda)
9. *Podršku (subvencije) za organsku poljoprivredu*
10. *Podršku (subvencije) za korišćenje planinskih pašnjaka*
11. *Da li gazdinstvo koristi staračku naknadu*
12. *Da li gazdinstvo koristi podršku za izgradnju infrastrukture u okviru zajednice*

Odgovor na pitanja za usluge zaokružuje se modalitet 1 za odgovor „DA” i modalitet 0 za odgovor „NE”.

34. POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA I OPREMA GAZDINSTVA (31.05.2010.)

Poljoprivredna mehanizacija i oprema popisuje se prema vlasništvu i starosti.

Kao mehanizacija i oprema poljoprivrednog gazdinstva smatraju se mehanizacija i oprema koje su u ispravnom stanju ili koje se uz malu opravku mogu dovesti u ispravno stanje.

Mehanizacija, upisuje se broj mašina u vlasništvu na dan 31.05.2010.godine u kolonu 1 „vlastita (broj)”.

Od ukupne mehanizacije sa starošću od 10 godina u kolonu 2 upisuje se „stara do 10 god”, a u kolonu 3 „od 11-20 god” treba upisati mehanizaciju koja je stara od 11-20 godina. U kolonu 4 „Koristite li mašine u zajedničkom vlasništvu” zaokružuje se modalitet 1 za odgovor „DA” i modalitet 0 za odgovor „NE”. Ukoliko gazdinstvo koristi mašine u zajedničkom vlasništvu u kolonu 5 „Broj mašina u zajedničkom vlasništvu **na gazdinstvu** na dan popisa” upisuje se broj mašina koje su u zajedničkom vlasništvu, a na dan popisa nalaze se na popisivanom gazdinstvu.

Prikupljaju se podaci o:

1. **Jednoosovinskim traktorima** - u ovu grupu ubrajaju se traktori sa jednom osovinom (sa dva točka), kao sto su motokultivatori, motofreze i slično.
2. **Dvoosovinskim traktorima** - ovdje se ubrajaju traktori sa dvije osovine (sa 4 točka) i traktori gusjeničari, a podijeljeni su prema snazi motora izraženoj u kilovatima (kW) odnosno u konjskim snagama (ks).
3. **Kombajni** su samohodne mašine koje se koriste za žetvu strnih žita drugih ratarskih kultura. Silokombajni su poljoprivredne mašine za spremanje silaže.
4. **Kamioni** mobilna sredstva za transport poljoprivrednih proizvoda.
5. **Travokosačice** a) traktorske - priključne mašine koje se koriste za košenje djetelinsko travnih smješa. Pogon dobijaju od traktora.
b) samohodne - kosačice koje posjeduju sopstveni motor i pogon, a koriste se za košenje djetelinsko travnih smješa na manjim proizvodnim površinama.
6. **Prese za baliranje sijena** - priključne mašine koje se koriste za sakupljanje i presovanje prosušene travne mase, odnosno sijena. Pogon dobijaju od traktora.
7. **Mašine za sjetvu i sadnju** - mašine za sjetvu su priključne mašine, a koriste se za sjetvu žita i djelimično travnih smjesa kao i širokorednih usjeva. Mašine za sadnju su priključne mašine koje se koriste za sadnju širokorednih usjeva iz rasada (kupus, duvan).
8. **Druge mašine** (rasturači đubriva, prskalice i sl.) - rasturači stajnjaka su priključne mašine (adaptirane prikolice) za rasturanje stajnjaka, a pogon dobijaju od traktora. Prskalice su priključne mašine za aplikaciju sredstava za zaštitu biljaka.
9. **Oprema za navodnjavanje** - uređaji koji se koriste za navodnjavanje kulturnih biljaka.
10. **Oprema za mužu**
11. **Muljača za grožđe** stacionirana oprema koja se koristi u preradi grožđa.
12. **Ostala oprema** (plugovi, drljače, sušare i slično).
13. **Traktorske prikolice** (upisuju se sve prikolice bez obzira na nosivost i način istovara).

35. STEČENO POLJOPRIVREDNO ZNANJE NOSIOCA GAZDINSTVA (31.05.2010.)

Znanje i iskustvo nosilac može da stekne praktično, putem obuke, seminara i slično, ili ima poljoprivredno obrazovanje. Na ovo pitanje je moguće odgovoriti sa da ili ne, zaokruživanjem jedinice ili nule. Ako je nosilac gazdinstva pohađao kurseve o poljoprivredi u prethodnih 12 mjeseci zaokružuje se modalitet „1“, u suprotnom zaokružuje se modalitet „0“.

36. EVIDENCIJA PRIHODA I RASHODA (31.05.2010.)

Pojam evidencija podrazumijeva vođenje evidencije, uključujući i neformalne pribilješke o svim ostvarenim prihodima i napravljenim rashodima u vezi dotičnog gazdinstva. Pitanje o evidenciji odnosi se na 31.05.2010.

Evidencija o prihodima se odnosi na prihode koje gazdinstvo ostvaruje od prodaje poljoprivrednih i šumskih proizvoda, ribe, usluga i prerade.

Evidencija o rashodima se odnosi na troškove gazdinstva u procesu poljoprivredne proizvodnje, šumske proizvodnje i proizvodnje ribe. Podrazumijevaju se troškovi nabavke goriva, sjemena, sadnica, mehanizacije, opreme, đubriva, vode za navodnjavanje ili ribnjak, za zaštitna sredstva, hranu za životinje, nabavku živine, stoke i drugo.

Moguća su dva odgovora:

- a) „DA“ (zaokružiti 1) - ukoliko se za gazdinstvo vodi evidencija o prihodima i rashodima.
- b) „NE“ (zaokružiti 0) - ukoliko se za gazdinstvo ne vodi evidencija o prihodima i rashodima.

Ukoliko gazdinstvo koristi personalni računar za potrebe gazdinstva zaokružuje se modalitet „1“, u suprotnom zaokružuje se modalitet „0“.

37. KORIŠĆENJE PROIZVEDENIH POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA NA GAZDINSTVU (01.06.2009. - 31.05.2010.)

Na pitanje „da li gazdinstvo koristi proizvedene poljoprivredne proizvode za sopstvene potrebe“ odgovara se zaokruživanjem modaliteta 1 za odgovor „DA“ ili 0 za odgovor „NE“. Pitanje 37.1 „da li gazdinstvo koristi za sopstvene potrebe više od 50% vrijednosti proizvoda dobijenih na gazdinstvu“ podrazumjeva sve poljoprivredne proizvode koje gazdinstvo proizvodi tokom godine (žito, voće, povrće, meso, mlijeko, jaja itd).

Kod pitanja 37.2 i 37.3 upisuje se procenat proizvedenog mesa odnosno mlijeka koje domaćinstvo koristi za sopstvene potrebe.

38. PRODAJA PROIZVEDENIH PROIZVODA NA GAZDINSTVU (01.06.2009. - 31.05.2010.)

U tabelu 38 „Prodaja proizvedenih proizvoda na gazdinstvu“ za navedene proizvode (biljni proizvodi, stočni proizvodi, prerađeni proizvodi i šumski proizvodi) u kolonu 1 „na gazdinstvu“ i kolonu 2 „van gazdinstva“ upisuje se procenat (%) direktne prodaje (krajnjem potrošaču). U kolone 3, 4, 5 i 6 upisuje se procenat prodaje drugim farmama, preduzećima, prodavnicama i zadrugama.

Direktna prodaja krajnjem potrošaču znači prodaju od strane gazdinstva vlastito proizvedenih poljoprivrednih proizvoda, prerađenih ili ne direktno potrošačima za njihovu potrošnju. Krajnji potrošač u većini slučajeva predstavlja fizičko lice, što znači da se isključuju restorani i slične djelatnosti.

39. PRETEŽNA DJELATNOST GAZDINSTVA

Pod pretežnom djelatnošću podrazumijeva se djelatnost koja se obavlja na gazdinstvu u većem dijelu godine, odnosno na koju se troši najveći dio vremena.

U zavisnosti od odgovora o pretežnoj djelatnosti zaokružiti ponuđeni modalitet.

1. *Uzgoj usjeva i nasada* obuhvata: uzgoj žitarica, industrijskog, stočnog bilja, povrća, voća, grožđa, cvijeća, ukrasnog bilja, materijala za sadnju i sjetvu.
2. *Uzgoj životinja* obuhvata: uzgoj konja, magaraca, mula, mazgi, goveda, ovaca, koza, svinja, živine i drugih životinja; kao i proizvodnju mlijeka i drugih proizvoda životinjskog porijekla.

3. *Uzgoj usjeva kombinovan sa uzgojem životinja*
4. *Poljoprivredne usluge* obuhvataju: poljoprivredne usluge, uređenje i održavanje životne sredine i prirode. Usluge kod uzgoja životinja, osim veterinarskih usluga.
5. *Lov i uzgoj divljači* obuhvataju: lov, farmerstvo, obnavljanje i uzgoj divljači uključujući i odgovarajuće uslužne djelatnosti.
6. *Gajenje i korišćenje šuma* obuhvata: uzgoj, korišćenje i zaštitu šuma, usluge kod uzgoja i korišćenja šuma.
7. *Ulov i uzgoj ribe* uključuje slijedeće: ulov ribe, uzgoj ribe i uslužne aktivnosti u ribarstvu.

40. RADNA SNAGA NA GAZDINSTVU (01.06.2009. - 31.05.2010.)

Radna snaga

Radnu snagu na gazdinstvu čine sva lica koja imaju 15 godina starosti, a koja obavljaju posao na gazdinstvu u referentnom periodu 01.06.2009. - 31.05.2010. Takođe, sve osobe koje su ispunile uslove za penziju (60-65 godina starosti), a koje nastavljaju da rade na gazdinstvu, uključuju se u radnu snagu. Nosilac gazdinstva koji ne obalja posao na gazdinstvu evidentira se u upitniku, ali se ne računa u ukupnu radnu snagu.

Rad na gazdinstvu

Pod radom na gazdinstvu se podrazumijeva svaki rad na posmatranom gazdinstvu uključujući:

- organizaciju i menadžment (kupovina, prodaja, računovodstvo i dr.);
- rad na polju (oranje, sakupljanje sijena, žetva itd);
- gajenje životinja (priprema, distribucija hrane, muža, briga o životinjama);
- poslovi održavanja (zgrada, mašina, instalacija itd);
- sopstveni transport – obavljen od strane radne snage gazdinstva za potrebe gazdinstva;
- sve neodvojive nepoljoprivredne sekundarne aktivnosti (proizvodnja vina i maslinovog ulja iz vlastitog grožđa i maslina).

Rad na gazdinstvu ne uključuje:

- rad za potrebe domaćinstva (kućni poslovi) nosioca gazdinstva ili članova njegove porodice;
- rad u šumi, poslovi u lovu, ribarstvu ili uzgajanju ribe bez obzira da li se obavljaju na gazdinstvu ili ne (ukoliko se ovi poslovi ne mogu izmjeriti posebno, uključuju se u rad na gazdinstvu);
- odvojive (posebne) nepoljoprivredne sekundarne aktivnosti npr. obrada poljoprivrednih proizvoda na gazdinstvu (sirenje, prerada voća i sl.);
- sve nepoljoprivredne aktivnosti (šumarstvo, ribarstvo itd) i neke druge korisne (profitabilne) aktivnosti sprovedene od strane nosioca ili radne snage gazdinstva.

Radno vrijeme

Vrijeme utrošeno za rad na gazdinstvu je stvarno potrošeno vrijeme za rad na gazdinstvu isključujući rad u domaćinstvu.

Nosilac gazdinstva

Lice u čije ime i za čiji račun se vodi gazdinstvo i koje je pravno i ekonomski odgovorno za gazdinstvo, odnosno lice koje snosi ekonomske rizike gazdinstva. Nosilac gazdinstva može biti vlasnik ili zakupac.

Ostali članovi gazdinstva koji rade na gazdinstvu (porodična radna snaga)

Čine je članovi porodice nosioca gazdinstva, uključujući suprugu, koji obavljaju rad na gazdinstvu ali ne moraju živjeti na njemu. Uopšteno, članovi porodice nosioca gazdinstva su njegova supruga, roditelji i djeca (uključujući i one stečene brakom ili usvajanjem) kao i braća i sestre nosioca gazdinstva ili njihovi supružnici. Dvije osobe koje žive u vanbračnoj zajednici se takođe smatraju supružnicima.

Nesrodnici stalno radno zaposleni na gazdinstvu

Sve osobe koje obavljaju poslove na gazdinstvu i koje primaju bilo koji oblik nadoknade (plata, dnevnicu - najam, ili drugi oblik isplate) od strane poljoprivrednog gazdinstva, a koji nijesu nosilac gazdinstva ili članovi njegove porodice.

Stalno zaposleni

Sve osobe koje obavljaju rad na gazdinstvu svake nedelje pod nadzorom u referentnom periodu od 01.06.2009. do 31.05.2010. godine bez obzira na dužinu radne nedelje.

U ovu grupu se uključuju i osobe koje su redovno obavljale poslove u toku jednog dijela ovog perioda, a koje nijesu bile u mogućnosti da rade čitav period zbog bilo kojeg od slijedećih razloga: specijalni uslovi proizvodnje na gazdinstvu (specijalizovani poslovi koji se obavljaju određeni broj mjeseci u godini - tovljenje stoke, uzgoj maslina i vinove loze i sl.); odsutnost zbog odmora, stručnog osposobljavanja, bolesti, nesreće i sl.

Druge korisne (profitabilne) aktivnosti

su druge dobitne aktivnosti koje se obavljaju za naknadu (plata, nadnica, ili druga vrsta plaćanja uključujući i plaćanje u naturi, prema vrsti pružene usluge), a koje nijesu poslovi na gazdinstvu, uključujući i rad obavljan od strane radne snage toga poljoprivrednog gazdinstva za drugo poljoprivredno gazdinstvo.

Sve ove aktivnosti koje obavljaju nosilac ili članovi njegove porodice kao osnovnu ili dodatnu djelatnost moraju se registrovati i podijeliti na: **aktivnosti direktno vezane za gazdinstvo** (koje se obavljaju na gazdinstvu - kao što su turizam, domaća radinost, obrada proizvoda, šumarstvo itd ili van gazdinstva - radovi po ugovoru za drugo poljoprivredno gazdinstvo) i **na aktivnosti koje nijesu povezane sa poljoprivrednim gazdinstvom** (koje se obavljaju na gazdinstvu kao krojač, osiguravajuće društvo, izdavanje mašina ili van njega - bilo koje drugo zanimanje, učitelj, rad u banci)

U tabelu br. 40 upisuju se podaci o radno angažovanim licima na gazdinstvu. Ukoliko na jednom gazdinstvu radi više domaćinstava (npr. domaćinstvo roditelja i domaćinstvo sina), podaci se prikupljaju kao za jedno gazdinstvo. Prvo se upisuju podaci o članovima jednog domaćinstva, pa zatim o članovima drugog ili trećeg domaćinstava itd.

Podaci se prikupljaju redosledom po kategorijama i to prvo za osobe koja je nosilac gazdinstva, a zatim za ostale članove gazdinstva i redovno zaposlena lica (nesrodnici).

Za nosioca gazdinstva i ostale članove koje rade na gazdinstvu prikupljaju se podaci o:

- Odnosu prema nosiocu gazdinstva
- Polu
- Navršenim godinama starosti
- Školskoj spremi
- Radu na gazdinstvu i radu na drugim korisnim (profitabilnim) djelatnostima koje su direktno povezane sa djelatnostima gazdinstva (obavljaju se na gazdinstvu i van gazdinstva)
- Radu na drugim korisnim (profitabilnim) djelatnostima koje nijesu povezane sa djelatnostima gazdinstva (mogu se obavljati na gazdinstvu i van gazdinstva)
- Vrsti aktivnosti (jedina, glavna, dopunska i povremena)
- Statusu lica

Redni broj lica (kolona 1)

U ovu kolonu su upisani redni brojevi koji se odnose na lica koja su radno angažovana na gazdinstvu. Pod rednim brojem 1 upisuju se podaci o nosiocu gazdinstva, a ostali brojevi od 2 do 15 odnose se na ostale radno zaposlene članove gazdinstva koji su u srodstvu sa nosiocem gazdinstva i redni brojevi od 16-20 odnose se na redovno zaposlena lica koja nijesu u srodstvu sa nosiocem gazdinstva - nesrodnike.

U prvi red „nosilac“ upisuju se podaci o nosiocu poljoprivrednog gazdinstva, odnosno podaci o osobi na koju se vodi domaćinstvo.

Popisivač treba da ima u vidu da nosilac nije uvijek pravi vlasnik zemlje, niti je obavezno najstariji član gazdinstva.

Ukoliko se za nosioca smatraju više osoba, potrebno je odrediti samo jednoga i o njemu se podaci upisuju u red 1.

Odnos prema nosiocu gazdinstva (kolona 2)

U kolonu 2 treba upisati odnos članova gazdinstva prema nosiocu gazdinstva, odnosno odgovarajuću šifru:

šifra 1 je namijenjena za osobu koja vodi domaćinstvo (nosilac),

šifra 2 za supružnika nosioca,

šifra 3 sin/kći nosioca,

šifra 4 upisuje se za lica koje je otac/majka nosioca, supružnika nosioca gazdinstva,

šifra 5 upisuje se za lica koje je brat/sestra nosioca gazdinstava,

šifra 6 ostali srodnici,

šifra 7 upisuje se za stalno zaposlena lica na gazdinstvu koja nijesu u srodstvu sa nosiocem gazdinstva - nesrodnici.

Pol (kolona 3) U ovu kolonu se upisuje pol lica članova domaćinstva/gazdinstva, odnosno odgovarajuća šifra. Za osobe muškog pola upisuje se 1, a za osobe ženskog pola 2.

Navršene godine starosti na dan 31.05.2010. (kolona 4)

U ovu kolonu treba upisati koliko će godina imati osoba na dan 31.05.2010. u oo:oo časova, datum koji se uzima kao kritični momenat snimanja za određivanje godina starosti.

Školska sprema (kolona 5)

Pod školskom spremom podrazumijeva se vrsta škole čijim je završavanjem osoba stekla najviši stepen obrazovanja.

Školska sprema se stiče završavanjem redovne škole ili škole koja zamjenjuje redovnu školu (na primjer škola za obrazovanje odraslih), odnosno polaganjem ispita u redovnoj školi ili završavanjem nekog programa za skraćeno školovanje.

Školska sprema treba da je stečena prema zakonu o obrazovanju, nakon čijeg se završavanja izdaje svjedočanstvo, diploma ili druga vrsta sertifikata.

Kursevi za koje se ne dobija svjedočanstvo za redovnu školu (na primjer kurs za knjigovodju, kurs za daktilografe i slično) ne uzimaju se u obzir kao odgovori na ovo pitanje, već se daje podatak o najvišoj završenoj školi.

U kolonu 5 se upisuje odgovarajuća šifra o školskoj spremi svih članova gazdinstva.

Šifra 1 bez obrazovanja

Šifra 2 nezavršeno osnovno obrazovanje

Šifra 3 osnovno obrazovanje

Šifra 4 završene 3 godine srednjeg poljoprivrednog obrazovanja

Šifra 5 završene 3 godine drugog srednjeg obrazovanja

Šifra 6 završene 4 godine srednjeg poljoprivrednog obrazovanja

Šifra 7 završene 4 godine srednjeg drugog obrazovanja

Šifra 8 završeno više ili visoko poljoprivredno obrazovanje

Šifra 9 završeno drugo više ili visoko obrazovanje

Šifra 10 upisuje se za osobe sa zvanjem magistra ili doktora iz oblasti poljoprivrednih nauka

Šifra 11 upisuje se za osobe sa zvanjem magistra ili doktora iz drugih oblasti nauka.

Rad na gazdinstvu i druge povezane korisne (profitabilne) aktivnosti

U kolonu 6 upisuje se broj radnih dana u referentnom periodu potrošenih isključivo za poljoprivredne aktivnosti (uključujući preradu sopstvenih proizvoda od grožđa i maslina), ne uključujući rad na kućnim poslovima.

U kolonu 7 upisuje se prosječan broj radnih sati u radnim danima, potrošene isključivo na poljoprivredne aktivnosti.

U kolonu 8 upisuje se broj radnih dana potrošenih za druge korisne (profitabilne) djelatnosti na gazdinstvu koje su direktno vezane za imanje (šumarstvo, ribarstvo, lov, prerada poljoprivrednih proizvoda, usluge učinjene za druge van gazdinstva), ne uključujući rad na kućnim poslovima. Uključene su sve djelatnosti bez obzira da li se obavljaju na gazdinstvu ili van gazdinstva.

U kolonu 9 upisuje se prosječan broj radnih sati u radnim danima, potrošene za druge korisne (profitabilne) djelatnosti na gazdinstvu koje su direktno vezane za imanje.

Rad na drugim korisnim (profitabilnim) aktivnostima koje nijesu direktno povezane sa gazdinstvom preduzetnika (kolona 10)

U kolonu 10 upisuje se modalitet:

- 1.** za odgovor - DA, radi više nego na gazdinstvu
- 2.** za odgovor - DA, radi manje nego na gazdinstvu
- 3.** za odgovor - NE, ne radi druge djelatnosti

Ako nosilac gazdinstva i članovi porodice obavljaju druge korisne (profitabilne) aktivnosti koje nijesu direktno vezane za imanje van gazdinstva upisuje „1” ili „2” i modalitet „3” ako lice ne obavlja pomenute aktivnosti.

O poljoprivrednoj aktivnost - jedina, glavna, dopunska i povremena (kolona 11)

Ako je poljoprivredna proizvodnja jedina aktivnost nosioca ili člana domaćinstva, odnosno ako osoba nije angažovana van poljoprivredne aktivnosti, treba unijeti **šifru 1** - jedina aktivnost.

Ako osobe na poljoprivredne aktivnosti troše najveći dio svog vremena (radne sate) onda su te aktivnosti glavne za te osobe. Osobe se mogu baviti i drugim aktivnostima, ali im poljoprivredni rad predstavlja glavnu aktivnost, za koju se određuje **šifra 2**.

Šifra 3 se određuje za dopunsku aktivnost, ako osoba veći dio radnog vremena troši na nepoljoprivredne aktivnosti.

Šifra 4 se određuje za povremene aktivnosti, ako osoba poljoprivredne aktivnosti obavlja samo kao povremeni rad.

Status lica (kolona 12)

U kolonu 12 upisuje se jedan od ponuđenih modaliteta i to **1** za poljoprivrednik, **2** za poljoprivredni osiguranik, **3** za zaposlen van gazdinstva, **4** za nezaposlen, **5** za domaćica, **6** za dijete, učenik, student, **7** za penzioner, **8** za poljoprivredni penzioner, **9** za korisnik staračke nadoknade i **10** za ribar fizičko lice.

Za ostala redovno angažovana lica (nesrodnici) kolone 11 i 12 se ne popunjavaju.

Za članove domaćinstva koji na dan 31.05.2010. nijesu navršili 15 godina starosti ne popunjavaju se podaci o vrsti aktivnosti, školskoj spremi, broju radnih sati gazdinstva, da li radi van gazdinstva i broju radnih sati van gazdinstva.

41. POVREMENO I SEZONSKI ANGAŽOVANA LICA KOJA NIJESU ČLANOVI GAZDINSTAVA (01.06.2009. - 31.05.2010.)

- Sezonska (povremena) radna snaga na gazdinstvu preduzetnika

Osobe koje nijesu stalno zaposlene su one koje nijesu radile svake nedjelje na gazdinstvu u referentnom periodu. Radni dan ovih lica je svaki dan rada za koji je plaćen bilo kojom vrstom nadoknade (bez slobodnih dana i bolovanja), a koji traje 8 sati.

Pod povremeno i sezonski angažovanim licima smatraju se osobe koje su povremeno radile na poljoprivrednom gazdinstvu u periodu od 01.06.2009. - 31.05.2010.

Upisuje se broj osoba odvojeno muškarci i žene, ukupan broj radnih dana u godini utrošenim na poljoprivrednim i povezanim djelatnostima konvertovanih u radni dan u trajanju od 8 sati.

U kolonu 1 treba upisati broj sezonski angažovanih osoba koje nijesu članovi domaćinstva/gazdinstva, posebno prema polu (muški, ženski), kao i ukupno za oba pola, za period od 01.06.2009. - 31.05.2010.godine.

U kolonu 2 treba upisati ukupan broj radnih dana koji su potrošeni na poljoprivredne aktivnosti za posmatrani period posebno prema polu (muški, ženski) i ukupno za oba pola.

42. POTROŠNJA ENERGENATA (01.06.2009. - 31.05.2010.)

Ovo pitanje se odnosi na ukupnu potrošnju energenata i potrošnju za obavljanje djelatnosti (npr. gorivo potrošeno u vlastitim kotlarnicama, za transport, za zagrijavanje prostorija, za rashladne uređaje, za pogon mašina i drugo). Zaokružuju se ponuđeni modaliteti u koloni 1 i 2 za vrstu energenata i upisuje se ukupna potrošnja na gazdinstvu (kolona 3) i zaokružuje se ponuđeni modalitet u koloni 4-7 u zavisnosti od visine procenta potrošnje energenata za potrebe poljoprivredne proizvodnje.

Vrste energenata:

- 1. ugalj** - obuhvata sve vrste uglja i proizvoda od uglja (kameni ugalj, mrki ugalj, lignit, treset, briketi svih vrsta uglja). Upisuje se ukupna potrošnja u tonama i procenat potrošnje na gazdinstvu;
- 2. mazut** - obuhvata sve vrste mazuta. Upisuje se ukupna potrošnja u kilogramima i procenat potrošnje na gazdinstvu;
- 3. benzin** - sve vrste benzina (olovni, bezolovni). Upisuje se ukupna potrošnja u litrima i procenat potrošnje na gazdinstvu;

4. **nafta** - obuhvata sve vrste dobijene preradom sirove nafte osim mazuta red 2; benzina red 3; lož ulje red 5 kao što su tečni naftni plin, propan, butan, autoplina, dizel za transport. Upisuje se ukupna potrošnja u litrima i procenat potrošnje na gazdinstvu;
5. **lož ulje** - ulje (nafta) za loženje (ekstar-lako). Upisuje se ukupna potrošnja u litrima i procenat potrošnje na gazdinstvu;
6. **ogrijevno drvo**, pilotina i drugi otpad biljnog porijekla. Upisuje se ukupna potrošnja u m³ i procenat potrošnje na gazdinstvu;
7. **električna energija** - dobijena iz distributivne mreže. Upisuje se ukupna potrošnja u kw/h i procenat potrošnje na gazdinstvu;
8. **drugo nespomenuto** - obuhvata sve ostale vrste energenata koji nijesu spomenuti (u tonama).

Zaokružiti „1“ ili „0“ za ponuđene modalitete „da“ ili „ne“, u slučaju „da“ upisati potrošnju na gazdinstvu pored ponuđenog modaliteta.

43. DRUGE KORISNE (PROFITABILNE) AKTIVNOSTI (01.06.2009. - 31.05.2010.)

Ovi podaci se odnose na aktivnosti koje su opisane u tabeli o radnoj snazi kolona 8, 9 i 10.

Ukoliko gazdinstvo obavlja i druge korisne (profitabilne) aktivnosti, koje ne spadaju u poljoprivredne, ali su direktno vezane za gazdinstvo i ostvaruju prihod, za svaku ponuđenu aktivnost zaokružiti odgovarajući modalitet.

I Druge vezane korisne (profitabilne) aktivnosti na gazdinstvu:

1. **turizam i smještaj** - uključuje sve aktivnosti u turizmu, usluge za smještaj i ishranu, organizovanje turističkih aranžmana, sport i rekreaciju i slično;
2. **domaca radinost** - pletenje, vezenje, izrada suvenira, igračaka i slično;
3. **sakupljanje** - šumskih plodova, aromaticnog i ljekovitog bilja, pečuraka;
4. **siječa šume** - za svoje potrebe (drva za ogrijev i drva za drugu namjenu), za prodaju (drva za ogrijev i dugu namjenu) i rezanje drva (primarna prerada - izrada daske);
5. **prerada proizvoda biljnog porijekla na gazdinstvu** sopstvenih, otkupljenih, sopstvenih i otkupljenih proizvoda;
6. **prerada proizvoda životinjskog porijekla na gazdinstvu** sopstvenih, otkupljenih, sopstvenih i otkupljenih proizvoda;
7. **uzgoj vodenih kultura (ribe, mekušci, ljuskari i vodene biljke)**

Druge vezane korisne (profitabilne) aktivnosti van gazdinstva

- 8. usluge rada sa sopstvenim poljoprivrednim mašinama** za poljoprivredu, za šumarstvo i druge usluge (čišćenje snijega i sl.);

I/1 Koliko je ukupno učešće gore navedenih aktivnosti (1-8) u ukupnoj vrijednosti proizvodnje gazdinstva

Upisuje se ukupno učešće u % svih aktivnosti koje su vezane za gazdinstvo (1-8) u ukupnoj vrijednosti proizvodnje gazdinstva. Ukupna vrijednost proizvodnje predstavlja vrijednost svih poljoprivrednih proizvoda koje je gazdinstvo proizvelo u referentnom periodu nezavisno od toga da li ih koristi za sopstvenu potrošnju ili prodaju.

Isključuju se djelatnosti koje nijesu vezane za gazdinstvo i ostale vrste prihoda (prihodi zaposlenosti, kapitalni prihod i prihod iz socijalnih transfera idr.).

- 9. pakovanje sopstvenih proizvoda biljnog porijekla** (poljoprivredni rad koji doprinosi proizvodnji);
- 10. pakovanje sopstvenih proizvoda životinjskog porijekla** (poljoprivredni rad koji doprinosi proizvodnji);

II Druge nevezane korisne (profitabilne) aktivnosti na gazdinstvu

- 11. komercijalne aktivnosti** (frizer, osiguravajuće društvo, prodavnica i dr.);

Druge nevezane korisne (profitabilne) aktivnosti van gazdinstva

- 12. ostale aktivnosti** (rad u banci, u računovodstvu, učitelj i slično).

44. OČUVANJE ZEMLJIŠTA (01.06.2009. - 31.05.2010.)

Pod očuvanjem zemljišta podrazumjeva se način na koji se obradivo zemljište prekriva biljkama ili biljnim ostacima ili se ostavlja golo tokom zimskog perioda.

Ovdje se uključuje obradivo zemljište zasijano/obrađeno u referentnoj godini, međutim isključuje se obradivo zemljište koje nije zasijano/obrađeno tokom referentne godine.

Isključuju se okućnice/bašte (površine na kojima se uzgajaju proizvodi za ishranu članova gazdinstva), stalni pašnjaci, stalni usjevi i površine pod staklom ili drugi pristupačni zaštitni pokrivači.

- 1. Ozimi usjevi** – obradivo zemljište/oranice na kojem se usjevi siju u jesenjem periodu i rastu tokom zime (npr. ozima pšenica) koji se normalno žanju ili koriste za ispašu.
- 2. Zaštitni usjevi** – obradivo zemljište na kojem se siju biljke radi smanjenja gubitka hranjivih materija. Ekonomski značaj ovih usjeva je nizak, a glavni cilj je zaštita zemljišta i hranjivih materija. Ovi usjevi se zaoravaju u proljeće prije sijanja drugih usjeva, ne žanju se i ne koriste se za ispašu. Ove usjeve ne treba miješati sa normalnim zimskim usjevima (ozimi usjevi).

3. Biljni ostaci (slama ili strnjika) – obradivo zemljište prekriveno tokom zimskog perioda biljnim ostacima. Krompir se isključuje jer stabljike veoma brzo propadaju.

4. Zemljište bez pokrivača – obradivo zemljište koje je zaorano ili na drugi način obrađeno u jesenjem periodu i nije zasijano ili pokriveno tokom zimskog perioda biljnim ostacima, koje ostaje golo od predsjetvenih ili sjetvenih agrotehničkih mjera u proljeće.

Obradivo zemljište na kojem metode obrade ostavljaju više od 10% biljnih ostataka na površini evidentiraju se pod „biljni ostaci“.

Na pitanja očuvanje zemljišta upisuje se površina zemljišta (ha i m²) na kojoj se primjenjuje odgovarajući način očuvanja zemljišta u toku zime.

45. OGRADE I ŽIVICE

Ograde i živice su stalni redovi stabala, žbunja ili grmlja, kameni zidovi itd., koji predstavljaju granicu polja. Mogu biti postavljeni u ranijim vlažnim zonama ili između ranijih parcela ili pašnjaka itd. Smatra se da se održavaju ukoliko se obezbjeđuje minimum održavanja i na taj način izbjegava uništenje staništa.

- 1. Živice** – redovi žbunja ili grmlja koji čine živu ogradu ponekad sa centralnim drvoredom.
- 2. Drvored** – stalni red drvenaste vegetacije koji obično čini granice polja unutar poljoprivrednog zemljišta ili duž puteva ili vodenih tokova. Isključuje se vegetacija koja se može smatrati dijelom korišćenog poljoprivrednog zemljišta (npr. vinogradi, plantaže voćnih sadnica i dr.)
- 3. Kameni zidovi** – konstrukcije koje je napravio čovjek od cigli i kamena npr. zidovi.

Na pitanja održavanje ograda i živica u poslednje tri godine (kolona 1) i formiranje ograda i živica u poslednje tri godine (kolona 2) odgovor se daje zaokruživanjem modaliteta „1“ za odgovor „da“ ili „0“ za odgovor „ne“ .

Na prvoj i zadnjoj strani obrasca P-1 potrebno je obezbijediti (upisati) tehničke podatke o intervjuu, kao što su datum popisivanja, vrijeme početka i kraja intervjua i datum kontrole opštinskog instruktora. Ovi podaci služe u svrhu budućeg planiranja i popisivač je obavezan upisati iste u obrazac, kao i da se na kraju obrasca potpiše i zatraži potpis intervjuisanog.

**TABELA ZA PRERAČUNAVANJE LOKALNIH JEDINICA MJERE
U METRE KVADRATNE (m²)**

1 PLUG	40 ARI	4000 m²
1 KOSA	36 ARI	3600 m²
1 RALO	18 ARI	1800 m²
1 MOTIKA	8 ARI	800 m²
1 ČEREK	4.5 ARI	450 m²
1 ARGAT	6 ARI	600 m²
1 DULUM	10 ARI	1000 m²
1 KATASTARSKO JUTRO	57 ARI	5700 m²
1 KVADRATNI HVAT	0.036 ARI	3,6 m²
1 ŠINIK	7.5 ARI	750 m²
1 LANAC	71.9 ARI	7190 m²

1 ha (hektar) = 100 ari = 10 000 m²

1 ar = 100 m²

10 ari = 1000 m²

PRILOZI

IZDAJE: Zavod za statistiku Crne Gore - MONSTAT

ODGOVARA: Radomir Đurović, direktor

Podgorica, IV Proleterske br. 2, Tel: +382 20 230-811
E-mail: statistika@monstat.org. Web Site: www.monstat.org